

ANA ALTAYCA SÖZ BAŞI *P- SESİNİN ANADOLU AĞIZLARINDAKİ HAYVAN YAVRUSU ADLARINDA GÖRÜNÜMÜ¹

İrem KADIOĞLU*

Öz: Bu çalışmada Ana Altayca *p- sesinden geliştiği varsayılan seslerle başlayan hayvan yavrusu adları incelenmiştir. Çalışmanın malzemesi Derleme Sözlüğü'nden alınmıştır. Ses yasaları çerçevesinde *p- sesinden gelişen seslerle başlayan birçok hayvan yavrusu adı incelenmiştir. Sözcüklerin etimolojisine girilmemiş, yalnızca Anadolu ağızlarındaki şekilleri verilmiştir. İncelemede yetişkin hayvan anlamındaki sözcükler alınmamış yalnızca yavru anlamına gelen sözcükler tercih edilmiştir. Hayvan yavrusu adlarından hareketle Ana Altayca *p- sesinin dört farklı seslik dallanma etrafında oluştuğu görülmüştür. Bu dallanma *p- sesinin f->h->k->g- yönündeki gelişimi, f->h->y->c- yönündeki gelişimi, b->v- yönündeki gelişimi ve b->m- yönündeki gelişimlerinden oluşmaktadır. Söz başı ve Söz içi değişimlerin daha rahat görülebilmesi için yazının sonunda bir tablo verilmiştir. Söz başında belirli bir sıra ile olmasa da sistemli bir değişme görülürken, Söz içindeki ve Söz sonundaki seslerin düzensiz biçimde geliştiği saptanmıştır.

Anahtar Sözcükler: Anadolu Ağızları, Ana Altayca, *p- Sesinin Gelişimi, Evrensel Ses Yasaları

Proto Altaic Word-Initial *P- Sound

Appearance Of Animal Cub Names in Anatolian Dialects

Abstract: In this study, the names of animal cubs beginning with sounds that are assumed to have developed from the Proto-Altaic *p- sound are analyzed. The material of the study was taken from the Compilation Dictionary. Within the framework of sound laws, many names of animal cubs beginning with sounds developed from the *p- sound were analyzed. The etymology of the words is not analyzed, only their forms in Anatolian dialects are given. In the analysis, words meaning adult animals were not included, only words meaning young were preferred. Based on the names of animal cubs, it was seen that the Proto- Altaic *p- sound is formed around four different phonetic branching. This branching consists of f->h->k->g- development, f->h->y->c- development, b->v- development and b->m- development. A table is given at the end of the article to make it easier to see the word-initial and word-internal changes. While a systematic change is observed at the beginning of the utterance, although not in a specific order, it is found that the sounds in the utterance and at the end of the utterance develop irregularly.

Keywords: Anatolian Dialects, Proto- Altaic, Development of *p- sound, Universal Sound Laws

¹ Bu çalışma 1. Uluslararası Altayistik Sempozyumu'nda (18-20 Mayıs 2023) sunulan bildiriden genişletilerek oluşturulmuştur.

* Doktora öğrencisi, Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tarihi ve Günümüz Türk Lehçeleri ve Edebiyatları Anabilim Dalı (TÜRKİYE), e-posta: iremkadioglu811@gmail.com / ORCID: 0000-0001-9023-6874.

Giriş

Ağızlar bir dilin en zengin sözcük hazinesini barındıran yerel konuşma biçimleridir. Bölgeler arasında ses bilgisi ve şekil bilgisi bakımından farklılıkların görünüyor olması birçok araştırma alanına yeni bir katman eklemektedir. Ağız araştırmaları en çok ses bilgisi üzerinde durmaktadır. Ses bilgisi başlığı altında, fonetik etkenler ve yaygın eğilimler altında kalan konuşma dili; ünlüleri, ünsüzleri ve ses olayları bakımından incelenmektedir. Böylece ağızların ses düzeni ve varlığı ortaya çıkarılmaktadır (Sağır, 1995, s.377). Anadolu ağızları arkaik özellikler barındırması, Türkçenin birçok ses olayının düzenli bir şekilde tespit edilebilmesi ve söz varlığının geniş olması bakımından önemli bir veri kaynağıdır.

En eski şekillerden günümüze kadar devre devre inceleme denemelerinde bulunduğumuz Anadolu ağızları bu çalışma için tercih edilmiştir. Çalışmada kullanılan malzemeler *Derleme Sözlüğü*'ndeki hayvan yavrusu anlamına gelen sözcüklerden seçilmiştir. Çalışmada yalnızca söz başı *p- sesinin gelişebileceği ünsüzler incelemeye alınmıştır. Gülseren Tor'un "*Anadolu Ağızlarında Yavru Adları*" adlı yazısında, sınıflandırılmış hayvan yavrusu adlarının çeşitliliği bu çalışma için fikir oluşturmuştur. Çalışmasında hayvan yavrusu adları evcil, binek, büyükbaş, erkek, melez vb. birçok başlığa göre ayrılmıştır. Bu çalışmada yavru adları özelliklerine göre ayrılmadan ve diğer anlamları yazılmadan bir arada verilmiştir.

Türkiye Türkçesi ağızlarında özellikle hayvanlara dair oldukça geniş bir söz varlığının olduğu bilinmektedir. En eski metinlerden günümüze kadar birçok yerde Türklerin yaşam şartları gereği hayvanlara verdiği önemin etkisiyle bu hayvanların özelliklerini belirtmek için birçok sözcük kullandıkları görülmüştür. Bunun yanı sıra her bir hayvanın yavrusuna, bu yavruların kaç yaşında olduklarına, renklerine ve türlerine dair farklı adlar verilmiştir. Bazı durumlarda farklı gibi görünen sözcükler -çalışmanın temelinde de yattığı üzere- bir sestten dallanan aynı kökteşler olabilmektedir. Çalışmada yetişkin hayvan adlarına değinilmemiş, fonetik yasalar gereği gelişebileceği sesler çerçevesinde yalnızca yavru anlamında olan sözcükler seçilmiştir. Söz başı ve söz içi ses değişimlerine göre örnekler daha kolay anlaşılması için tablolştırılmıştır.

1. Anadolu Ağızlarının Seçilme Sebebi ve Ağızların Temel Ölçütleri

Ağızların sınıflandırılması sözcüklerin hangi yollardan geçeceğine dair bir ipucu vermektedir. Anadolu şartlarının ortaya koyduğu yeni yaşayış biçimi ve ihtiyaçlar, yeni sözcük türetimlerini gerekli kılmış veya mevcut sözcükler, seslerinin evrensel ses yasaları yoluyla değişmesi sonucu yeni anlamlar kazanarak kavram alanlarını genişletmiştir. Böylece dil, kendi değerini koruyarak veya yeni şekillenmeler geliştirerek değişimini sürdürmüştür. Yazı dili ile ağızlar arasındaki bu farklı değişme ve gelişme şartları dolayısıyla TT.'nin yazı dili ile Anadolu ağızları arasında ses bilgisi, şekil bilgisi ve söz varlığı açısından önemli birçok ayrılıklar ortaya çıkmıştır (Korkmaz, 2007, s. 91).

Türkçenin genel bir kuralı durumunda olan ve ünlüleri kalınlık-incelik sırasına göre ayarlayan damak uyumu olayı, Türkçenin eski dönemlerinden itibaren görülmektedir. Aynı durum Eski Oğuz Türkçesinden geçerek Anadolu ağızlarında da kendini gösterir. Bu nedenle, ağızlara girmiş kurala aykırı alıntı sözler bile, yazı dilindeki durumun aksine, ilerleyici ve gerileyici benzeşmelerle kural kapsamı içine alınmıştır. Ağızlardaki bu kurala bağlılık, Doğu ve Kuzeydoğu Grubu ağızlarında genellikle gerileyici benzeşme ve ünlü incilmesi biçimindedir. Batı Anadolu ağızlarını da içine alan Batı Grubu ağızlarında ise bu kural daha çok ilerleyici benzeşme biçiminde kendini göstermektedir

(Korkmaz, 2007, s.93). Anadolu ve Rumeli ağızlarında kalın ünlülerin incelməsi, ince ünlülerin kalınlaşması, düz ünlülerin yuvarlaklaşması, yuvarlak ünlülerin düzleşmesi, geniş ünlülerin daralması, dar ünlülerin genişlemesi gibi daha birçok ünlü değişimleri görülmektedir (Korkmaz, 2007, s. 94). Anadolu ağızları için belirlenmiş olan ölçütler çalışmamızda incelediğimiz söz başı *p- sesinin geçirdiği değişimleri Söz başında ve Söz içinde daha net görebilmemiz açısından önemlidir. Yavru adlarında da sıklıkla karşımıza çıkan ve Anadolu ağızları için belirlenen seslik ölçütler şunlardır: Alıntı Kelimelerdeki uzun ünlülerin normal süreli ünlüye dönüşmesi, kalınlık-incelik bakımından ünlü benzeşmesi, kök ve ek ünlülerinde meydana gelen ve sebebi belli olmayan kalınlaşmalar, kök ve ek ünlülerinde meydana gelen ve sebebi belli olmayan incelmeler, çok heceli kelimelerin sonundaki ı,i,ü ünlülerinin i ünlüsü ile karşılanması, alıntı kelimelerde ünlü incelməsi ile meydana gelen uyum değişmesi, ilk hecede bulunan yuvarlak ünlülerin düzleşmesi, ek ünlülerinde meydana gelen yuvarlaklaşmalar, ünlü-ünsüz uyumsuzluğu, arka ve orta damak n'nin korunması veya kaybolması, ön damak ünsüzü g'nin iki ünlü arasında ve hece sonunda korunması, belirli bazı kelimelerde ön ses y ünsüzünün düşmesi, patlayıcı ünsüzlerin ikizleşmesi, belirli bazı ünsüzlerin kelime içinde yer değiştirmesi (Karahana, 2022, s.53).

2. Ana Altayca *P- Sesinin Durumu

Seslerin tarihsel gelişimini doğru bir şekilde izleyebilmek için en eski şekillerden günümüze geçirdiği aşamaları incelemek, bu aşamalarda dallanan sesleri de kendi içerisinde takip etmek, incelemek fayda sağlayabilmektedir. Sözcüklerin gelişimini - özellikle bilinmeyen devirlerdeki değişimlerini- ortaya koyabilmek güçtür. Hangi semantik ve fonetik yollardan geçtiği ise etkisine girdiği ya da akraba olduğu düşünülen dillerin incelenmesiyle mümkün hale gelebilmektedir. Bu çalışma için özellikle dallanma açısından pek çok sese kaynaklık edecek olan *p- sesinin gelişimi izlenmiştir. Sesin gelişimini izleyebilmek adına HT.'nde korunan /h-/ sesi dikkatlerden kaçmamaktadır. Hint-Avrupa ailesine ait bazı dillerde *p- sesinin korunduğunu söyleyen Rezaei, Türk lehçelerinde *p- sesinin gelişiminin aynı olmadığını, HT'nde /h-/ sesi korunurken, kimi lehçelerde ünlü uzaması olduğunu kimi lehçelerde ise /y-/ yarı ünlüsünün türediğini söylemektedir. Ayrıca Rezaei, sözcüğün Altay dillerindeki gelişimini de izlememiz gerektiğini, özellikle Avrasyatik teorisi, Ural-Altay ve Hint-Avrupa dillerinin ortak bir kökten türediğini savunan düşünceler doğru kabul edilirse aşağıda verilen şekilde bir tasarlama yapılabileceğini de eklemiştir (Rezaei, 2013, s.29).

<i>Ural ve Altay Kolu</i>	<i>Hint-Avrupa Kolu</i>
<i>p- > b- > v- > w- > ø</i>	<i>p- > b-</i>
<i>p- > b- > v- > w- > ünlü ikizleşmesi</i>	<i>p- > v-</i>
<i>p- > b- > v- > w- > ünlü ikizleşmesi > y-türemesi</i>	<i>p- > w-</i>
<i>p- > f- > h</i>	<i>p- > f-</i>
<i>p- > f-</i>	<i>p- > m</i>
<i>p- > b-</i>	<i>p'nin korunması</i>
<i>p'nin korunması</i>	

Tablo 1. Rezaei'ye göre Ural-Altay ve Hint-Avrupa dillerinde *p- sesinin durumu

Ana Altayca *p- sesinin gelişimi ile ilgili çeşitli araştırmacılar da görüşlerini belirtmiştir. Clauson, Moğolcada aslı bir *p- sesi olduğunu, Moğol lehçesinde ünlü ile başlayan bazı sözcüklerin, 13. yy. Moğolcasında söz başı /h-/ ünsüzü olduğunu, Monguor lehçesinde yuvarlak ünlülerden önce /f-/ ünsüzü ile, diğer ünlülerden önce /h-/ ünsüzü ile karşılandığını söylemiştir. 13. yy. Moğolcasında bulunan /h-/ ünsüzünün ikincil bir ses olduğunu, yuvarlak ünlülerin önünde h->f- değişmesinin meydana geldiğini belirterek ses değişmesinin p-> f->h-> ó şeklinde değil ó->h->f->p- olduğunu söylemiştir (Choi, 2019, s. 26). Doerfer ise Clauson'un görüşüne karşı çıkarak bu ses gelişimi için p->f->h->ó gelişiminin dil fizyolojisi bakımından birbirine çok yakın dil grupları içinde söz konusu olduğunu belirtmiştir (Choi, 2019, s.27).

ALTAY DİLLERİNİN KELİME BAŞI ÜNSÜZLERİ															
ANA ALTAY	*p	*t	*k	*b	*d	*g	*ç	*c	*s	*y	*m	*n	*ñ		
TÜRK	∅	h	t	k	q	b	y	k	q	ç	y	s	y	b	y
ÇUVAŞ			ç	h	p	s		h	s		ş	s			s
MOĞOL	f	h		k	b	d	c	g	g	d	c	y	∅	n	n(i)
TUNGUZ								g	ɣ			h		ñ	ñ
KORE	p	ph	ts		p	t	ts	k	ts						y
JAPON	φ		n	w	m	y		t	y		∅				
ÇUVAŞ (yalnız ötümsüz), MOĞOL, TUNGUZ'DA alveolar (t, d, n, s) alveo-palatal (ç, c, ñ, ş)															

(Tuna, 1992, s.28)

Clauson ve Aalto aslı dudak ünsüzünün /b-/ olduğunu söylerken, Şcerbak ve Serebrennikov aslı olarak /*p-/ ünsüzünü önermektedir. Altay grubunda yer alan tarihî Moğol, Tunguz, Kore ve Japon dilleri, *p- sesinin gelişimini izleyebilmek açısından önemlidir. Poppe, Ana Altayca *p- sesinin Altay dillerindeki gelişimini şu şekilde göstermiştir:

Türkçe

- İlk Türkçe /*h-/
- Ana Türkçe /*h-/
- Dağınık /h-/

Moğolca

- Ana Moğolca /*p-/
- Orta Moğolca /h-/
- Mongour /f-/

Mançu-Tunguzca

- Mançu/ f-/
- Goldi /p-/
- Evenki /h-/

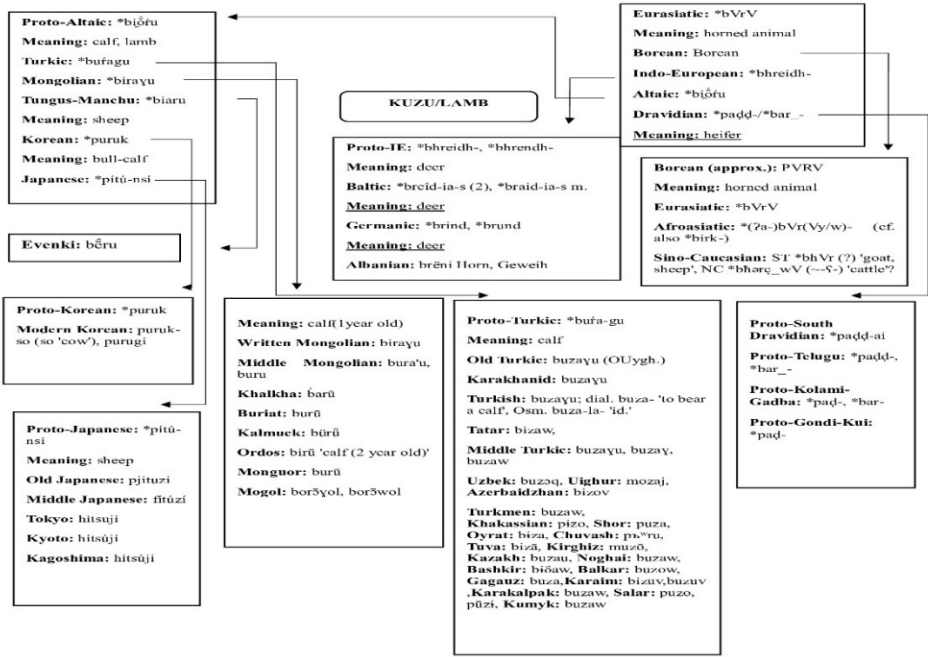
Korece

- Korece /p-/ ve /ph-/
- Ön Türkçe /h-/

Poppe, Moğolca ve Tunguzcadaki ödünçlemeleri dikkate alarak Ana Türkçede bir zamanlar söz başı *p- sesi olduğunu ancak bunun f>h üzerinden kaybolduğu düşünmüştür (Gökçe, 2015, s.179). Poppe çalışmasında Ana Altayca *p- ‘ye karşı, Tunguz dillerinden Nanay, Ulça, Orok lehçelerinde p-, Ma. f-, Orç., Udh., Neg. lehçelerinde h- ve Sol. lehçesinde Ø olduğunu, Monguor lehçesinde f- olmasına karşın ardındaki ünlülerin durumuna göre h- veya s- olduğunu,*p- sesinin OmO. h- diğer Moğol lehçelerinde ise Ø olduğunu belirtmiştir. (Choi, 2019, s.25) Türk ve Moğol dillerinde en eski şekiller incelendiğinde dahi bir *p- sesi bulunmadığını belirten Aalto, bir zamanlar bu ünsüzün var olabileceğini ancak p>f>h>0 gelişimi ile kaybolduğuna dair kanıtlar olduğunu ifade etmiştir. (Aalto, 1955, s.1) Ramstedt bu iki görüştür hareketle bu sesin bir zamanlar Altay dillerinde söz başında bulunduğu sonucuna varmıştır. İlki söz başı k: g,t:d serilerine benzeşme ile bir p:b serisinin de olduğu ikincisi Türkçe ve Moğolcada bir ünlü ile başlayan sözcüklere tekabül eden Tunguzca kelimelerde, baştaki h ~h~f ve p’ye rastlandığıdır. (Özönder, 1989, s.2) Türkiye Türkçesi, Azerbaycan Türkçesi, Özbek Türkçesi, Yeni Uygur ve geniş ölçüde Karakalpak Türkçesinde, ayrıca bu lehçelerin bazı ağızları ile Türkmen Türkçesinin bazı ağızlarında Ana Altayca *p- ‘ye karşı h-’nin bulunduğunu gösteren, az da olsa örnek vardır (Choi, 2019, s. 25). Poppe ise, çeşitli Altay dillerinde *p- sesi ile ilgili bolca örnek bulunduğunu, ancak özellikle Moğolca ve Tunguzcaya göre Türk dillerinde daha eski tarihli bilgiler bulunduğunu söylemiştir. Altay dillerinde bu sesin gelişimine dair çeşitli örnekleri sıraladıktan sonra benzer bir ses bilgisel gelişimin Hint-Avrupa dillerinde de görüldüğünü söylemiştir. Germen grubunda *p- sesinden bir f- sesi, Ermenicede bir h- sesi geliştirdiğini, Kelt dillerinde *p- sesinin tarihsel zamanlardan önce kaybolduğunu, Güney semitik dillerde, Etrüskçe ve Lidya dilinde, Japonca ve Yenisey Ostyaklarının dilinde, Macarcada ve diğer Ural dillerinde benzer gelişimin bulunduğunu da eklemiştir. Poppe birbirine uzak bölgelerde dahi bu gelişimin görülmesini- Ipsen’in aksine- belli bir etnik aidiyet olarak değil ses bilgisel bir eğilim olarak değerlendirmiştir (Poppe, 1955, s. 14-15).

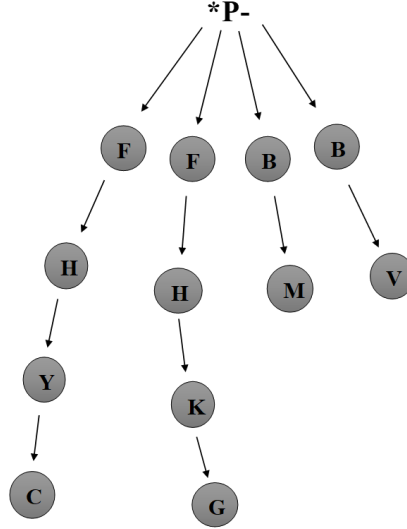
Anadolu ağızlarında görülen ve farklı dillerde de aynı şekilde gelişim gösteren bir diğer durum hayvan yavrusu adlarının insanın küçüğü/yavrusu anlamına gelen “*çocuk*” sözcüğü ile ilişkili olmasıdır. Sözcüklerin çok anlamlılığına az rastlansa da özellikle farklı dillerdeki gelişimin Anadolu ağızlarında gelişime paralel olması Türkçenin ne kadar zengin bir ilişki ağı olduğunu ortaya koymaktadır. Özellikle diyalektler arası gelişimi tavuk, serçe, çocuk ve küçük sözcüklerindeki anlamsal çağrışımları dikkate alarak inceleyen Barbera, Hint- Avrupa dillerinde belirli bir lehçede çocuk için kullanılan kelimenin aynı lehçede tavuk için varsayılan kelime olmadığı ancak komşu lehçede tavuk için kullanılan bir kelime olabileceğini söylemiştir (Barbera, 2022, s.2). Çok anlamlılığa örnek olarak Prs.(diyalektik) “*bačče*”: 1.çocuk, 2.bebek, 3.oğlan, 4. delikanlı, 5. bir hayvanın yavrusu anlamlarını verirken, Bal. “*Bačč, baččak*” 1.oğul, çocuk 2. genç, buzağı örneklerini vermiştir. Roman dillerindeki hayvan ve insan adlandırmalarını, aralarındaki ilişkiyi net bir şekilde gösterebilmek adına dilbilimci Ivan Pauli’nin Lat. “*pullus*” ve “*pulla*” (erkek ya da dişi olan küçük hayvan) özellikle genç horoz ve genç tavuk terimlerinin metaforik olarak sevme terimleri olarak insanlara aktarıldığını belirttiğini söylemiştir (Barbera, 2022, s.2). Makalenin “*Cognates with meaning ‘young of bird’, especially ‘chicken’*” başlığı altında Türkiye Türkçesi ağızlarındaki benzer şekillere rastlanmıştır. (Mirjāve) “*čūkū*” ‘civciv’, AfgBal. “*Čūkū*”

‘civciv’ Br. “*Čūkī*” ‘genç, kuş; tavuk’ <muhtemelen İran; krş. “*Čūnkī*” ‘tavuk’ (Hint-Aryan dil adası) “*čūki*” ‘tavuk’ örneklerini vermiş ve soydaş olan l uzantılı ve ön türevli örnekleri vermiştir (Barbera, 2022, s.9). Devamında kuş yavrusu anlamına gelen soydaş sözcüklerdeki örnekleri veren Barbera, dillerdeki küçük parmak, çocuk, emziren, küçük, ufak, oğlan gibi sözcükler arasında onomatopoetik bir ilişkiyi de göz ardı etmemektedir. Yazar benzer birçok sözcüğün İrani dillerde de bulunduğunu söyleyerek şu örnekleri vermiştir: “*juje*” ‘tavuk; civciv, genç tavuk, ‘tavuk, poult’ (Steingass, 1892, s.377) “*jūja*”, “*jūza*” ‘tavuk’, “*čūza*” ‘civciv, genç kuş’ “*čūja*, *čūča*” ‘tavuk’ (Steingass, 1892, s.402) *juje* ‘oiselet;poulet, poussin’. Kurd. “*Çuçik* ‘kükən” (piliç), Kleiner Vogel’ (piliç, küçük kuş) (Ayrıca säugling “*çiçik*” ‘säugling küken’(bebek civciv) “*çiçik*” ‘spatz,(serçe) sperling’, “*cūcik*”, yani /*jūjik*/ ‘tavuk’ [=juje], “*cūcik*” ‘civciv, kuş yavrusu’ (Barbera, 2022, s.11) Herhangi bir hayvan yavrusunun izini sürdüğümüz zaman söz başı değişimlerin ses yasaları gereği sistemli bir şekilde ilerlediği görülebilmektedir. Aşağıdaki tablo “*kuzu/lamb*” sözcüğünün dil ailelerindeki ve bu dil ailelerinin alt gruplarındaki değişimini bir arada görebilmek amacıyla verilmiştir.



Sesin gelişimi ve aslı olup olmadığı ile ilgili çeşitli görüşler olsa da incelediğimiz sözcüklerin temelinde *p- sesini koyduğumuz için gelişimini izleyeceğimiz ses de *p- sesi olmuştur. Sesin Altay dillerindeki gelişimine dair örnekler değil, Türkiye Türkçesinin

ağızlarındaki gelişimini görebileceğimiz örnekler verilmiştir. Taranan sözcükler yetişkin bir hayvan adını temsil ediyorsa incelemede yer almamış yalnızca yavru anlamındaki sözcükler alınmıştır. Bu sebeple numara sıralaması DS'deki gibi değil yavru adlarının kullanımına göredir. Anadolu ağızlarında birçok sözcükte tanımlayabildiğimiz söz başı *p- sesi, fonetik yasalar gereği kurallı bir gelişme izlemiştir. Aslı olarak belirlediğimiz söz başı *p- sesi *p->b-> m-, *p-> b-> v-, *p->f->h->y->c- ve *p->f->h->k->g- yönünde gelişmiştir. Dört farklı yönde gelişim varmış gibi görünse de alt ses birimlerle aynı sestenden dallanmaların olduğu açıktır.



3. İnceleme

Söz başı *p- ve Söz içi -t-'li şekiller

Pat: DS'de 1. **Domuz yavrusu** (-Samsun) (DS IX/3406).

Patah: DS'de 1. **Domuz yavrusu** (Dont Fethiye –Muğla) (DS IX /4638).

Patlak: DS'de 1. **Yeni doğmuş deve yavrusu** (Yendiğin *İlgın -Konya) (DS IX /3411).

Petek: DS'de 1. **Ayı yavrusu** (Yakademirciler -Zonguldak) (DS IX /3436).

Petik: DS'de 1. **Ayı yavrusu** (Safranbolu -Zonguldak) (DS IX /3436).

Pıtık: DS'de 1. **Domuz yavrusu** (Özek *Boyabat –Sinop) (DS IX /3448).

Pot: DS'de 1. **Domuz yavrusu** (Çakıralan*Havza -Samsun) (DS IX /3475).

Pota: DS'de 1. **İki yaşındaki manda** (*Zarşat -Kars) 2. **Köpek yavrusu** (Amasya) (DS IX /3473).

Potak: DS'de 1. **Deve yavrusu** (Küçükabmet -Giresun) 2. **Manda yavrusu** (Çığı, İncesu, *Dinar, Kılındıras *Sandıklı -Afyon, Deregümü,*Eğridir, *Gelendost -Isparta,-Burdur, Ortaköy *Çal, *Acıpayam, Kızılhisar -Denizli, Kirazlı -Çanakale, Altınzade *Karamürsel -Kocaeli, Aşağıkayı *Tosya -Kastamonu, *Antakya -Hatay, Feruz *Karapınar -Konya, Eğmir *Elmalı, *Serik, Bademağacı *Alanya, Çomaklı *Korkuteli, *Kaş -Antalya, *Bodrum, Kızılyaka -Muğla, Karamanlı *Tefenni Burdur, Darıveren *Acıpayam Denizli 3. **Ayı yavrusu**(*Geyve -Kocaeli, Çaykışla *Adapazarı -Sakarya, *Düzce, Çepni *Mudurnu -Bolu) 4. **Domuz yavrusu** (İğneciler, Çepni *Mudurnu -Bolu)

5. **Ayı yavrusu** (*Geyve -Kocaeli, Çaykışla *Adapazarı -Sakarya, *Düzce, Çepni *Mudurnu -Bolu) (DS IX /3475, DS XII /4652)

Potar: DS'de 1. **Domuz yavrusu** (İğneciler *Mudurnu -Bolu) (DS IX /3475).

Potik: DS'de 1. **Kedi yavrusu** (*Vezirköprü –Samsun) 2. **Deve yavrusu** (-Amasya)

3. **Ayı yavrusu** (*Vezirköprü -Samsun) 4. **Domuz yavrusu** (Köprücek *Emet -Kütahya) (DS IX /3475).

Potlak: DS'de 1. **Deve yavrusu** (*İncesu -Kayseri, -Niğde) 2. **Domuz yavrusu** (Göksun *Şile) İstanbul (DS IX /3475).

Potok: DS'de: 1. **Deve yavrusu**(-Çanakkale) (DS IX /3475).

Potuk: TS'de: 1.**Deve yavrusu** TAS'ta: 1. **Tavşan yavrusu**. DS'de:1. **Deve yavrusu** (*Emirdağ -Afyon, Güney, Horoz, Karaköy, Kurtlar *Yeşilova -Burdur, İsbey, Yukarıseyit *Çal, Söğüt, Honaz -Denizli, Dallica *Kuşadası, *Nazilli -Aydın, Tokat, Bozan -Eskişehir, Eskialibey *İskilip, *Sungurlu, Ovasaray -Çorum, *Merzifon köyleri -Amasya, Küçükisa, Yenimüslüman *Zile -Tokat, -Erzincan, -Malatya, *Halfeti, *Birecik -Urfa, *Kilis, -Gaziantep, Varyanlı *Pazarcık -Maraş, -Sivas, Haydarbeyli, Kadışehri *Sorgun -Yozgat, Keşanuz *Güdül, Sarıkızlı, *Ayaş, *Haymana -Ankara, Genezin *Avanos -Nevşehir, Fakiekciliği *Pınarbaşı, Karahisarçık *Bünyan -Kayseri, Sille, Karacabey -Konya, Gâvurdağı *Cebelibereket -Adana, Temre *Kaş -Antalya, *Silifke İçel 2. **Manda yavrusu** (-Isparta, Güney, Honaz, Karaköy, Kurtlar *Yeşilova -Burdur, Oğuz *Acıpayam -Denizli, *Kuşadası -Aydın, -Malatya, Şekeroba *Elbistan, *Pazarcık, Büyükyapalak, Varyanlı -Maraş, Büyükçaylı *Dörtöl, Reyhanlı ve Amik Ovası Türkmenleri *Reyhanlı, *Antakya köyleri -Hatay, *Bor -Niğde, Kayapınar -Konya, Yortan, Haliliye *Ceyhan -Adana, Osmaniye 3. **Köpek yavrusu** (Bursa) 4. **Ayı yavrusu**(Bursa, Aktaş *Gölpazarı, Namrı *Söğüt -Bilecik, *Kandıra -Kocaeli, *Tosya -Kastamonu,-Çankırı, *Boyabat -Sinop, İncekum *Silifke -İçel 5. **Domuz yavrusu** (Kasımlar*Gölpazarı -Bilecik, *Gerze -Sinop, Güvercinlik *Havza -Samsun, Emirler *Mersin, *Mut köyleri, Sabah *Silifke -İçel) (DS IX /3475,DS XII/4652) OT. bodu, boduk' deve yavrusu' (DLT)<OT. Botu (DLT)+k (/b-/>p-/ değişimi ile) PO(>a,ö,u)T(>d)U(>a,i,o)K(>h,r) (Gülensoy, 2011, s.702). Aynı sözcüğün optuk biçimi de görülmektedir. Gülensoy sözcüğün gelişimini optuk>potuk po~op- göçüşmesi ile açıklamıştır.

Pötik: DS'de: 1. **Deve yavrusu** (Bügdüz -Çorum) (DS IX /3475).

Putuh: DS'de: 1. **Deve yavrusu** (-Malatya, -Kayseri) (DS IX /3475).

Putuk: DS'de: 1. **Deve yavrusu** (Ücret *Haymana -Ankara) (DS IX /3475).

Söz başı *p- ve Söz içi -d-'li şekiller

Paduk: DS'de: 1. **Deve yavrusu, Manda yavrusu** (*Pazarcık -Maraş) (DS IX /3475).

Pidik: DS'de: 1. **Köpek yavrusu** (Bulgaristan göçmenleri *Gölcük, *İzmit -Kocaeli) (DS IX /3439).

Podi: DS'de: 1. **Bir yaşından küçük deve yavrusu** (Karaabat *Bodrum –Muğla) (DS IX /3465).

Poduh: DS'de: 1. **Deve yavrusu** (Karaözü *Gemerek -Sivas) (DS IX /3475).

Poduk: DS'de: 1. **Deve yavrusu** (-Kırşehir, Eğirler -Konya) 2. **Manda yavrusu** (Dallica *Nazilli -Aydın, *Göksun -Maraş, Soysallı *Develi -Kayseri, *Ereğli, *Seydişehir çevresi -Konya) (DS IX /3475).

Puduk: DS'de: 1. **Deve yavrusu** (*Bornova -İzmir) (DS IX /3475).

Söz başı *p- Söz içi -r- 'li şekiller

Perik: DS'de: 1. **Civciv** (*Cide, Ağlı *Küre -Kastamonu) (DS IX /3430).

Pirik: DS'de: 1. **Piliç** (Ankara) (DS IX /3458).

Portanak: DS'de: 1. **Ayı yavrusu**(-Zonguldak) (DS IX /3475).

Portlak: DS'de: 1. **Deve yavrusu** (*İncesu -Kayseri, -Niğde, *Alanya -Antalya) 2. **Manda yavrusu** (Dereköy -Kayseri) (DS IX /3470).

Söz başı *p- Söz içi -z- 'li şekiller

Poza: DS'de: 1. **Domuz yavrusu.** (Bağlılı *Eğridir -Isparta, Akşahap *Akseki -Antalya, Fadılcı *Milas, Ahiköy, *Bodrum -Muğla) (DS IX /3477).

Söz başı *p- ve Söz içi -c/-ç- 'li şekiller

Piçik- Picik: DS'de: 1. **İnek yavrusu, buzağı** (Harşit *Torul -Gümüşhane, Konya, Maraş) (DS IX /3451).

Poçuk : DS'de :1. **Ayı yavrusu**(*Araç -Kastamonu) (DS IX /3465).

Puçi: Bir yaşına kadar inek yavrusu (Niğzivan *Yusufeli -Artvin) (DS IX /3482).

Söz başı *p- ve Söz içi -l- 'li şekiller

Palah: DS'de: 1. **Ayı, köpek yavrusu** (Trabzon, Güneyce *İkizdere Rize, Uluşiran *Şiran Gümüşhane, Çayağzı *Şavşat Artvin, Şimşirli. (DS IX /3382, DS XII/4633).

Palak: DS'de: 1. **Ayı yavrusu** (Rumeli göçmenleri -İstanbul, Camıyanı Tirebolu, Parak *Alucra, *Şebinkarahisar -Giresun, -Gümüşhane, Şavşat, Karlı *Arduç ve çevresi, Erkinis *Yusufeli -Artvin, Narman Tortum, -Erzurum, Ağrakos *Suşehri -Sivas, *Hadım, *Ermeneç -Konya 2. **Köpek yavrusu** (Erzurum) 3. **Manda yavrusu** (Bayadı, Ünye köyleri, -Ordu, Sasu *Bulancak, Tepeköy, Piraziz, Şehli, -Giresun, Tekke -Diyarbakır. 4. **Bir yaşındaki domuz yavrusu** (Göçer -Konya) 5. **Tavşan yavrusu** (Konya) 6. **Yeni tüylenmiş kuş yavrusu** (Urfa) 7. **Güvercin yavrusu** (Malatya) Sözcüğün aynı anlama gelen "Apalak" şekli de bulunmaktadır. **Apalak:** 1. **Ayı yavrusu** (Akyar Osmaniye -Adana) 2. **Köpek yavrusu** (Tekerahma *Gürün -Sivas) (DS IX /3382).

Palaz: TS'de: 1. **Kaz, ördek, güvercin vb. bazı kuş yavrularının civcivlikten sonraki durumu** (DS IV /4633, DS IX 3384).

Piliç: TS'de: 1. **Tavuğun küçüğü, erginleşmemiş tavuk veya horoz.** (Kırşehir ve çevresi) (DS IX /3453).

Pilika: DS'de: 1. **Civciv** (Rumeli göçmenleri -İzmir) (DS IX /3453).

Pillak: DS'de: 1. **Piliç** (Karşıyaka *Erdek -Balıkesir) (DS IX /3453).

Pillik: DS'de: 1. **Yeni doğmuş buzağı** (Kürkçü aşireti -Adana), 2. **Dişi hindi** (Kızılköy *Manyas -Balıkesir) (DS IX /3453).

Pilo: DS'de: 1. **Eşek yavrusu** (Saka -Kütahya) (DS IX /3453).

Puli: DS'de: 1.**Kuş yavrusu** (Rize) 2. **Kümes hayvanlarının yavrusu, piliç** (Rumeli göçmenleri -İstanbul) 2. **Civciv** (Güneyce, *İkizdere Rize) (DS IX /3484, DS XII/4654).

Söz başı b- Söz içi -t- şekiller

Batalak: DS'de: 1. **Deve yavrusu** (Bereketli *Tavas –Denizli) (DS II / 568).

Bot: DS'de: 1. **Deve yavrusu** (Kamlık *Havza -Samsun) (DS II / 721).

Bota: DS'de: 1. **Deve yavrusu** (Argıthani *Ilgın -Konya) (DS II / 721).

Botak: DS'de: 1. **Orta büyüklükte manda yavrusu, yeni doğmuş manda yavrusu** (Senir *Keçiborlu -Isparta, Çeltikçi, Çerçin -Burdur) (DS II / 461).

Botlak: DS'de: 1. **Orta büyüklükte manda yavrusu, yeni doğmuş manda yavrusu** (Nevşehir) 2. **Deve yavrusu** (İstanbul, Karahisar *İncesu -Kayseri, Kemerhisar *Bor -Niğde) (DS II / 461,721).

Botuk: DS'de: 1. **Deve yavrusu** (*Boyabat -Sinop, Gaziantep) (DS II / 721).

Söz başı b- Söz içi -d- li şekiller

Badak: DS'de: 1. **Orta büyüklükte manda yavrusu, yeni doğmuş manda yavrusu** (Sücutlü *Yalvaç) (DS II/ 461).

Badı: DS'de: 1. **Kaz ve ördek yavrusu** (Bozan -Eskişehir, Kastamonu ve çevresi *Zile ve köyleri -Tokat, Çayırılı *Haymana -Ankara 3. **Hindi** (*Bigadiç -Balıkesir) 3. **Kaz yavrusu** (Kastamonu ve çevresi), -Isparta, Gökçeyaka *Yeşilova -Burdur, *Çal -Denizli, Amasya ve köyleri, İçel) (DS II/469).

Badı: DS'de: 1. **Köpek, köpek yavrusu** (Yassıviran *Senirkent -Isparta) 2. **Kedi yavrusu** (Karaözü *Gemerek -Sivas) (DS II/469, DS IX /470, DS IX/469).

Badik: DS'de: 1. **Kaz ve ördek yavrusu** (Bereketli *Tavas -Denizli, Fili *Biga -Çanakkale, *Mustafa Kemal Paşa -Bursa, Farzant, Üçköy, İbek *Mecitözü -Çorum, Çakıralan *Havza, *Vezirköprü -Samsun, *Merzifon ve köyleri, Kapıkaya, -Amasya, Almus -Tokat, *Pınarbaşı -Kayseri) 2. **Manda yavrusu** (Çarşamba -Samsun, Alala, Heniske *Merzifon ve köyleri -Amasya, Kuz *Akkuş -Ordu, *Yerköy -Yozgat, Çitli *Mecitözü Çorum) (DS II /469).

Baduk: DS'de: 1. **Orta büyüklükte manda yavrusu, yeni doğmuş manda yavrusu** (*Yerköy -Yozgat) 2. **Domuz yavrusu** (Karahisar *İncesu –Kayseri) (DS II/461, 471).

Bedek: DS'de: 1. **Orta büyüklükte manda yavrusu, yeni doğmuş manda yavrusu** (İskender -Edirne) (DS II/461).

Bıdan: DS'de: 1. **Kaz ve ördek yavrusu** (*Çarşamba -Samsun) (DS II /468,658).

Bıddı: DS'de: 1. **Köpek, köpek yavrusu** (Solakuşağı, *Şereflikoçhisar -Ankara) (DS IX/469, 470).

Bıdı: DS'de: 1. **Kaz ve ördek yavrusu** (*Ezine -Çanakkale, Dağkadı *Karacabey -Bursa) (DS II /469).

Bıdık: DS'de: 1. **Orta büyüklükte manda yavrusu, yeni doğmuş manda yavrusu** (Edirne) 2. **Kaz ve ördek yavrusu** (*Kavak -Samsun) 3. **Köpek, köpek yavrusu** (Bozan, Tokat -Eskişehir) 4. **Deve yavrusu, bir aylık deve yavrusu** (Adala *Salihli -Manisa) 5. **Buzağı** (Paşalı *Feke -Adana) 6. **Deve yavrusu** (*Eşme Uşak) (DS II/469, 811, DS IX /470).

Bıdi: DS'de: 1. **Köpek, köpek yavrusu** (Çepni *Gemerek -Sivas), 2. **Deve yavrusu, bir aylık deve yavrusu** (*Eşme çevresi -Uşak, *Ermenek -Konya, Uzuncaburç *Silifke, *Anamur -İçel, *Yerkesik -Muğla) 3. **Ufak, yavru** (Edirne) (DS IX/469,470, DS II/687).

Bıdik: DS'de: 1. **Kaz ve ördek yavrusu** (*İnegöl -Bursa) 2. **Köpek, köpek yavrusu** (Atalar, Çayağzı *Şavşat -Artvin, *Ardahan -Kars, Çubukabat *Etimesgut -Ankara, Ordu) 3. **Keçi yavrusu, oğlak** (*Akşehir -Konya) 4. **Deve yavrusu, bir aylık deve**

yavrusu (Mersinli -Manisa, Bağtepe *Kozan -Adana, *Mersin köyleri, *Mut -İçel, *Lüleburgaz -Kırklareli) 5. Hindi yavrusu (*İnegöl -Bursa) (DS II/593,687,688 DS IX/469,470, DS II /469).

Bodak: DS'de: 1. **Orta büyüklükte manda yavrusu, yeni doğmuş manda yavrusu** (*Yalvaç köyleri, Yenişarmuma, Beyköy *Şarkikaraağaç, Gönen, İğdecik, Geresin *Keçiborlu, *Gelendost -Isparta, Çelteç, Navlu *Yeşilova -Burdur, Hacıfakı, Yumrutaş *Acıpayam -Denizli, Bursa, *Beşşehir köyleri, Koyupınar -Konya 2. **Ayı yavrusu** (Bolu,Çankırı)(DS II/461,721).

Bodan: DS'de: 1. **Deve yavrusu** (Yenişarmuma *Şarkikaraağaç -Isparta, *Beşşehir -Konya) (DS II/721).

Bodanak: DS'de: 1. **Deve yavrusu** (Ankara), 2. **Ayı yavrusu** (Bolu) (DS II/721).

Bodi: DS'de: 1. **Orta büyüklükte manda yavrusu, yeni doğmuş manda yavrusu** (Zendiğin *Ilgın -Konya), 2. **Deve yavrusu** (Kuşbaba *Bucak -Burdur, Akçalar *Seydişehir, Ortaca *Akşehir -Konya) (DS II/461,721).

Bodik: DS'de: 1. **Orta büyüklükte manda yavrusu, yeni doğmuş manda yavrusu** (Gecek, Günyüzü *Sivrihisar -Eskişehir, Gesi -Kayseri) 2. **Kaz ve ördek yavrusu** (Karözü *Gemerek -Sivas) 3. **Deve yavrusu** (*Emirdağ, Akça, İncesu *Dinar -Afyon, İğdecik -Isparta, Uşak) (DS II /461, DS II/469, DS XII/4461).

Bodu: DS'de: 1. **Deve yavrusu** (Aydoğmuş -Isparta, *Ermenek -Konya, *Kaş -Antalya) 2. **Kaz, kaz yavrusu** (Kırşehir) (DS II/721).

Boduç: DS'de: 1. **Deve yavrusu** (*Uluborlu -Isparta) (DS II/721).

Boduh: DS'de: 1. **Deve yavrusu** (Karözü *Gemerek -Sivas), 2. **Ayı yavrusu** (*Mucur -Kırşehir) (DS II/721).

Boduk : DS'de: 1. **Orta büyüklükte manda yavrusu, yeni doğmuş manda yavrusu**(*Sandıklı -Afyon, Denizli, *Şarkışla -Sivas, Niğde, Konya) 2. **Deve yavrusu** (Derecine, İshaklı *Bolvadin, *Sandıklı, Emirdağ -Afyon, Kızılcaaboluk, Beylerli, *Sarayköy ve köyleri, Yenice, Dalama, Burhaniye *Nazilli, *Bozdoğan köyleri -Aydın, *Aşin, Çoban *Andırın, Taşoluk *Göksun -Maraş Kırıkhan, Amik, Gâvurdağı -Hatay, Solakuşağı *Şereflikoçhisar, Kuruçay *Çubuk -Ankara, Ortaköy, *Mucur, Ömerhacılı *Kaman -Kırşehir, *Develi ve köyleri, Karahisar *İncesu, -Kayseri, Nevşehir, Madenşeyhleri, Kemerhisar, *Bor, -Niğde, Tömek, Kızıllar, *Karaman, Zanapa *Ereğli, Yendiğin *Ilgın, Selki, *Sultaniye, Sille, Argıthanı, Eğirler, Batsa, *Aksaray, *Beşşehir köyleri, *Karaman, Akçalar *Seydişehir, Kayalı, Çavuşköy *Ilgın, *Ereğli -Konya, *Kozan, Doğanbeyli -Adana) 3. **Ayı yavrusu**(Hocalar *Sandıklı -Afyon, Yassıviran, Uluğbey *Senirkent, *Keçiborlu köyleri -Isparta, Örencik *Yeşilova, Aziziye, Yazıköy -Burdur, *Tavas, *Sarayköy ve köyleri, İğdir *Çivril, *Çal -Denizli, *Arapkir -Malatya, *Avanos -Kırşehir, İğdeli *Gemerek -Sivas, Emirler, *Balâ, Güdül, Solakuşağı, *Şereflikoçhisar -Ankara, Genezin *Avanos -Kırşehir, *Bünyan -Kayseri, Nevşehir, *Bor -Niğde, Alan, Damlapınar *Beşşehir, *Karaman, Uğurlu, *Ermenek -Konya, Harkastığı *Kadirli, Kürkçüler, Misis, *Kozan -Adana, *Mut, Sabak, *Silifke -İçel) 4. **Genel olarak hayvan yavrusu**(İğneciler *Mudurnu, *Düzce -Bolu) (DS II/721, DS XII /4461,4462).

Bödü: DS'de:1. **Deve yavrusu** (Çobansa *Fethiye -Muğla) (DS II/721).

Bödük: DS'de:1. **Deve yavrusu** (Uğurlu *Ermenek -Konya, Dont *Fethiye -Muğla) (DS II/721).

Budik: DS'de: 1. **Orta büyüklükte manda yavrusu, yeni doğmuş manda yavrusu** (Kayseri) (DS II/461).

Buduk: DS'de: 1. **Orta büyüklükte manda yavrusu, yeni doğmuş manda yavrusu** (Denizli, Konya) (DS II/461).

Söz başı b- Söz içi -r- 'li şekiller

Bortlak: DS'de: 1. **Deve yavrusu** (Karahisar *İncesu -Kayseri, Nevşehir, Niğde) (DS II / 721).

Borum: DS'de:1. **Deve yavrusu** (Kızılcıca *Tavas -Denizli) (DS II / 721).

Söz başı b- Söz içi -l-'li şekiller

Bala: DS'de: 1. **Çocuk, yavru küçük**(İzmir, Dombaylı *Salihli -Manisa, İstanbul, Bursa, *Merzifon köyleri -Amasya çevresi, Çilehane *Reşadiye -Tokat, Zarşat, Kızılçakçak *Arpaçay, Taşburun, *İğdir, Göle *Posof, İrişli, Bayburt *Sarıkamış, -Kars, *Erciş -Van, Üstükran, -Bitlis, Karaözü *Gemerek -Sivas, *Polatlı -Ankara, *Ereğli, Böğrüdelik *Cihanbeyli, Haha, Arğıthanı, Başhöyük *Kadınhanı, -Konya, Adana, Büyükmanika *Saray -Tekirdağ, Kerkük, Bulgaristan, Erzurum, Kars 2. **Manda yavrusu, malak** (Erzurum) (DS II/498).

Balaca: DS'de: 1. **Çocuk, yavru, küçük** (Eskişehir, Amasya köyleri, Taşburun, *İğdir, *Göle, *Çıldır, *Ardahan, *Posof -Kars, *Pasinler -Erzurum, *Kangal -Sivas) (DS II/496).

Balah: DS'de: 1. **Çocuk, yavru, küçük** (Bahçeli *Bor -Niğde)2. Güvercin yavrusu (*Boğazlayan -Yozgat) 2. **Manda yavrusu, malak** (Taşburun, *İğdir, Kızılçakçak *Arpaçay -Kars, Çepni *Gemerek, *Kangal ve köyleri, *Gürün -Sivas, Sarıhamzalı, *Sorgun -Yozgat, Arpaçay - Kars, Aybastı- Ordu) 3. **Tavşan yavrusu** (*Mucur -Kırşehir) (DS II/496,497, DS IX/498).

Balak: DS'de: 1. **Tavşan yavrusu** (Sivas, Kırşehir, Kemerhisar, Ulukışla, *Bor, -Niğde, Alibey *Çumra, Ayaslar, Balki *İlgin, Akait, Sille, Bisse, -Konya) 2. **Ayı yavrusu** (Erzurum, Elâzığ, Karakuş bucağı köyleri, *Ünye -Ordu) 3. **Kedi yavrusu** (Müsellim, Yapraklı -Çankırı, *İskilip -Çorum, Erzurum, *Beşiri -Siirt) 4. **Manda yavrusu** (Dereçine *Sultandağı -Afyon) 5. **Domuz yavrusu** (Dereçine *Sultandağı -Afyon) 6. **Tavşan yavrusu** (Dereçine *Sultandağı) 7. **Ayı yavrusu** (Dereçine *Sultandağı -Afyon) (DS IX/498,DS II/496).

Balık: DS'de:1. **Kedi yavrusu** (Erzurum) (DS II/504).

Bılıç: DS'de:1. **Piliç** (Körküler *Yalvaç -Isparta) (DS II/821).

Bilik: DS'de: 1. **Kaz ve ördek yavrusu** (*Pasinler -Erzurum) (DS II/469).

Biliç: DS'de: 1. **Piliç** (Zeyve *Çal -Denizli, İğneciler *Mudurnu -Bolu, İğdeli *Gemerek -Sivas, Sarıhamzalı *Sorgun -Yozgat, Kayseri) (DS II /821).

Bilik: DS'de: 1. **Kaz ve ördek yavrusu** (*Pasinler -Erzurum, Suhara, Mağaracık, Kızılçakçak *Arpaçay -Kars) 2. **Tavşan** (*İzmit -Kocaeli) 3. **Piliç** (İğdeli, Karaözü *Gemerek -Sivas, *Avanos Kırşehir, Hamurcu *İncesu -Kayseri) 4. **Civciv** (Göre -Nevşehir) (DS II/469,821, DS XII/4459).

Biliş: DS'de:1. **Piliç** (Ömerhacılı *Kaman -Kırşehir) (DS II/821).

Bulla: DS'de: 1. **Civciv** (Teniste *Anamur -İçel, Çandır *Serik, Şeydiler *Manavgat, -Antalya *Fethiye, Mesevle, Ahiköy -Muğla, Yaylagöne *Malkara -Tekirdağ) (DS XII/4465).

Bülüç- Bülüş : DS'de: 1. **Piliç** (Balçıkhisar, Dişli *Bolvadin -Afyon, *Eşme ve köyleri -Uşak, Hisarardı *Yalvaç, Tilkili *Gelendost, Yassıviran *Senirkent, Hamallar *Keçiborlu -Isparta, Çeltik, Navlu *Yeşilova, Devri, Kuşbaba *Bucak, Kozluca, Çeltikçi -Burdur, İğdir, Çıtak *Çivril, Darıveren, Alâettin, Oğuz, Yukarıkaraçay *Acıpayam, Karahisar, Kızılca, Garipköy, Hırka *Tavas, Ortaköy *Çal, *Sarayköy ve köyleri -Denizli, *Bozdoğan -Aydm, Falaka *Bayındır -İzmir, Hacıahmet *Düzce -Bolu, Karakuş ve köyleri *Ünye -Ordu, Uğurlu, Görmel *Ermenek -Konya, *Mut ve köyleri, *Anamur -İçel, Süleymaniye *Akseki, Bağıyaka, Çavdır, *Finike, Kışla *Elmalı -Antalya, *Bodrum, *Fethiye ve köyleri, *Milas ve köyleri -Muğla) 2. **Civciv** (İncesu *Dinar -Afyon, Sarıdris, Bağlılı *Eğridir -Isparta, Çerçin -Burdur, Alan, Yendiğin *Ilgın, Uğurlu *Ermenek -Konya, Akşahap *Alanya -Antalya) (DS II/821, DS XII/4467).

Söz başı b- ve Söz içi -z- 'li şekiller

Bazak: DS'de: 1. **Domuz yavrusu** (Gökçesu, -Bolu, Drahma *Ulus, *Safranbolu, Yakademirciler -Zonguldak) (DS II / 585).

Boza: DS'de: 1. **Domuz yavrusu** (Darıveren *Acıpayam -Denizli, Muğla) (DS II / 585).

Bozak: DS'de: 1. **Domuz yavrusu** (Hacıkadı *Devrek -Zonguldak) 2. Manda (Kayı *Emirdağ -Afyon) (DS II / 585).

Söz başı b- Söz içi -c/-ç-'li şekiller

Beçik: DS'de: 1. **Keçi yavrusu, oğlak** (Kastamonu, Hisarcık *Yayladağı -Hatay, Adana, Namrun *Tarsus -İçel) 2. **Küçük av köpeği** (*Şereflikoçhisar -Ankara) (DS II/593).

Bıcı: DS'de: 1. **Kaz ve ördek yavrusu** (Hamidiye *Bolvadin -Afyon, *Keçiborlu -Isparta, Yeniköy, Göbel *Bandırma, Demirkapı *Susurluk -Balıkesir, Bursa, Çatalca -İstanbul, *Ilgın -Konya, Kayapa *Lalapaşa, Bahışlar -Edirne, Çengelli, Davutlu *Lüleburgaz -Kırklareli, *Çorlu -Tekirdağ) (DS II/469).

Bıçık: DS'de: 1. **Kaz ve ördek yavrusu** (Sarıyer -İstanbul göçmenleri), 2. **Buzağı** (Geçek, Günyüzü *Sivrihisar -Eskişehir, Malatya, Elâzığ, Çayırılı *Haymana -Ankara, Köşektaş -Kırşehir) 3. **Dananın küçüğü** (Malatya) (DS II/469,811).

Bıçık: DS'de: 1. **Buzağı** (Harput -Elâzığ), 2. **Sığır yavrusu, buzağı** (Malatya ve çevresi) (DS XII/4458, DS II/811).

Bıcı: DS'de: 1. **Kaz ve ördek yavrusu** (Deydin *Bandırma -Balıkesir) 2. **Keçi yavrusu, oğlak** (Bedre *İnegöl -Bursa, Bozan -Eskişehir) 3. **Civciv** (Kaldırımbaşı, Fili *Biga, *Gelibolu -Çanakkale) 4. **Piliç** (*Cide -Kastamonu) 5. **Buzağı** (Kastamonu, Fariske *Ermenek -Konya) 6. **Sığır yavrusu, buzağı** (*Güdül ve köyleri Ankara) (DS XII/4458, DS II/593, DS II/469).

Bıçık: DS'de: 1. **Buzağı** (Bayat *Emirdağ -Afyon, *Ulus, *Safranbolu -Zonguldak, *Çarşamba -Samsun, *Hekimhan -Malatya, Harran -Urfâ, *Afşin -Maraş, Yozgat, Karaözü *Gemerek, *Gürün -Sivas, Gölköyü *Kızılcahamam -Ankara, Zencidere, Bürüngüz -Kayseri) 2. **Sığır yavrusu, buzağı** (Ekinözü *Elbistan Maraş, *Güdül ve köyleri Ankara) (DS XII / 4458) (DS II / 811) (DS II / 683).

Bıçık: DS'de: 1. **Buzağı** (*Kurşunlu -Çankırı, Amasya, *Boyabat -Sinop, Irmaksırtı *Çarşamba -Samsun, Karakuş *Ünye Ordu, *Keşap -Giresun) 3. **Sığır yavrusu, buzağı** (Ballıkaya *Hekimhan Malatya) 4. **Dana, sığır yavrusu** (Ordu) 5. **Buzağıdan büyük yavru** (Aybastı Ordu) (DS II/683, DS XII/4458, DS II/811, DS II/683).

Bıçoğ: DS'de: 1. **Buzağı** (Çilehane *Reşadiye -Tokat) (DS II/811).

Bocuk: DS'de: 1. **Domuz yavrusu** (Çayırıcık *Çerkeş -Çankırı) 2. **Deve yavrusu** (Balıbey -Manisa, Kütahya) (DS II/721,716).

Bücü: DS'de: 1. **Bir yaşında dana** (Mençek *Ermenek -Kn.) (DS II/811).

Büçik: DS'de:1. **Buzağı** (İshaklı *Bolvadin -Afyon) (DS II/811).

Söz başı b- Söz içi -b- 'li şekiller

Babiş: DS'de: 1. **Kaz ve ördek yavrusu** (*Bakırköy -İstanbul, *Akyazı çevresi - Sakarya, Çankırı, Erzurum) (DS II / 469).

Biba: DS'de:1. **Kaz ve ördek yavrusu** (Serez, Kayalar, Manastır) (DS II / 469).

Bibi: DS'de: 1. **Kaz ve ördek yavrusu** (*Milas -Muğla) 2. **Civciv** (Çeltik *Yeşilova -Burdur, Falaka *Bayındır, İzmir, Yenice *Emet -Kütahya 4. **Küçük yavru** (Edirne) (DS II/ 811,469).

Söz başı g- Söz içi -d- li şekiller

Gadak: DS'de: 1. **Manda yavrusu** (Uluşiran *Şiran, *Bayburt -Gümüşhane) (DS VI / 1965).

Gado: DS'de: 1. **Manda yavrusu; 'gedeyh'in bir yaş büyüğü'**(Erzurum) (EİA / 116).

Gedek: DS'de: 1. **Manda yavrusu** (Afyon, *Gelibolu -Çanakkale, Çorum, *Merzifon ve köyleri -Amasya, Karkıncık *Artova -Tokat, *Ulubey -Ordu, Tepeköy *Piraziz, çivriz, Parak *Alucra, *Şebinkara Hisar -Giresun, Uluşiran *Şiran, *Kel kit, -Gümüşhane, Çavdarlı, Yavuz *Şavşat, Irmaklar *Ardanuç -Artvin, *Çıldır, *Posof, *Arpaçay -Kars ve bazı köyleri, Erzurum, *Tercan, Ergan, *Re fahiye ve çevresi -Erzincan, Bayazıt -Ağrı, *Erciş -Van, Kesirik -Elâzığ, yukarıkale *Koyulhisar, Vazıldan *Divriği, -Sivas, Mühye -Ankara, Elazığ ve yöresi, Keban Baskil Ağın Elazığ) 2. **Kışın doğan kuzu** (Güveççi, Aziziye, Bademli, *Emirdağ -Afyon, *Haymana, *Ayaş -Ankara, Aşağı tuzlukçu *Akşehir -Konya) 3. **Çoluk çocuk** (Erzurum) (DS VI / 1965).

Gedeyh: DS'de: 1. **Manda yavrusu** (*İğdir -Kars), 2. **Dişi manda yavrusu; malak** (Erzurum) (DS VI / 1965) (EİA / 126).

Gıd: DS'de: 1. **Keçi yavrusu, oğlak** (Çeltikçi *Orhangazi -Bursa, -Trabzon ve çevresi, Mühye -Ankara, 2. **Eşek yavrusu, sıpa** (Kastamonu ve çevresi) (DS VI / 2032).

Gıdık: DS'de: 1. **Keçi yavrusu, oğlak** (Amasya, Küçükisa *Zile -Tokat, *Kelkit ve köyleri -Gümüşhane, -Rize, *Kağızman ve köyleri -Kars, Çıknıs *Tercan, -Erzincan, *Harput -Elâzığ, *Ağın, Asıpa (*Darende -Malatya, Palha *Divriği -Sivas, *Osmaniye, Eflâk -Adana) 2. **Kuzu** (*Ağın -Elâzığ, -Malatya) 3. **Köpek yavrusu** (*Eğridir ve köyleri -Isparta, *Bucak -Burdur, Yukarıseyit *Çal -Denizli, Yaylalı *Şile -İstanbul, Kocayatak *Serik -Antalya) 4. **Eşek yavrusu, sıpa**(Kastamonu) 5. **Köpek yavrusu**(*Sütçüler Isparta) 6. **Oğlak** (Malatya) (DS VI / 2032,2091).

Gıdık: DS'de: 1. **Keçi yavrusu, oğlak** (Havsu *Kelkit -Gümüşhane, Bayburt *Sarıkamış -Kars, Erzurum, Ergan, Sasunga *Çayırılı -Erzincan, Bitlis, *Nazimiye, *Hozat -Tunceli, *Ağın, Kesirik -Elâzığ, *Arapkir, -Malatya, Karaözü, Çepni *Gemerek, Çöplü *Gürün -Sivas) 2. **Kuzu** (Erzincan) 3. **Köpek yavrusu** (*Atabey -Isparta, *Ala şehir -Manisa) (DS VI / 2032) (DS XII / 4508).

Gıdih: DS'de: 1. **Keçi yavrusu, oğlak** (*İğdir -Kars) (DS VI / 2032).

Gidek: DS'de: 1. **Keçi yavrusu, oğlak** (Ovasaray -Çorum, Karaözü, Çepni *Gemerek -Sivas, Batioğuz, Kızılhamza *Ortaköy Çorum) (DS VI / 2032) (DS XII / 4509).

Gidi: DS'de: 1. **Keçi yavrusu, oğlak** (*Sorgun -Yozgat, *Kadirli -Adana) 2. **İnsanlara alışkın keklilik yavrusu** (Çığırı *Dinar -Afyon) (DS VI / 2032).

Gidik: DS'de: 1. **Keçi yavrusu, oğlak** (Üçköy *Mecitözü -Çorum, *Erbaa, Yeniköy -Tokat, Aşağırmaklar, Bağlıca *Ardanuç -Artvin, Keçek *Oltu -Erzurum, Bitlis, İğde *Elbistan, *Afşin ve bazı köyleri -Maraş, Elâzığ, *Darende, Davulku *Hekimhan -Malatya, *Gürün, Çamova, Vazıldan *Divriği, Ağrakos *Suşehri, *Gürün, Çepni *Çemerek, Eskihiyüyük *Şarkışla, Tutmaç -Sivas, Türkmen *Bünyan, *Develi -Kayseri) 2. **Kuzu** (Erzincan), 3. **Keçi yavrusu** (Sivas, Kayseri) 4. **Oğlak** (Keban Baskil Ağın Elâzığ) (DS VI / 2032) (DS XII / 4509).

Söz başı g- Söz içi -r-li şekiller

Garik: DS'de: 1. **Keçi yavrusu, oğlak** (Malatya), 2. **Keçi yavrusu, oğlak** (Malatya) (DS VI / 2032).

Gurik: DS'de: 1. **Kulağı kısa oğlak** (*Hekimhan Malatya) (DS VI / 2199).

Gürü: DS'de: 1. **Sıpa, eşek yavrusu** (Yukarıkale *Koyulhisar -Sivas, *Ereğli -Konya) 2. **Bir yaşındaki kısrak** (Karatepeli aşireti -Adana) (DS VI / 2238)

Söz başı g- Söz içi -l-'li şekiller

Galik: DS'de: 1. **Tavşan yavrusu** (Kadıköy *Buldan -Denizli) (DS VI / 1902).

Gülük: DS'de: 1. **Sıpa, eşek yavrusu** (Kayseri) (DS VI / 2238)

Goluk: DS'de: 1. **Eşek yavrusu, sıpa** (İçerenköy -İstanbul), 2. **İnek yavrusu** (Kerkük) (DS VI / 2098).

Gölük: DS'de: 1. **Eşek yavrusu** (*Ezine, *Merzifon -Amasya ve köyleri, Sivas, Adana) 2. **İnek yavrusu** (Kerkük), 3. **Koyun, keçi gibi küçükbaş hayvanlar** (Urfa) (DS VI / 2146).

Gılık: DS'de: 1. **Keçi yavrusu, oğlak** (Sarıca *Gölköy -Ordu) (DS VI / 2032).

Söz başı g- Söz içi -c-'li şekiller

Gıcık: DS'de: 1. **Koyun, kuzu** (*Merzifon -Amasya, Kızılköy -Tokat, *Şebinkarahisar -Giresun, Koyun, keçi vb. hayvanlar, *Merzifon -Amasya, Kızılköy -Tokat) 2. **Keçi yavrusu, oğlak** (Samsun ve köyleri, *Merzifon -Amasya, Kızılköy -Tokat) (DS VI / 2026).

Gıcık: DS'de: 1. **Keçi yavrusu, oğlak** (*Vezirköprü -Samsun) (DS VI / 2032).

Gociyh: DS'de: 1. **'Gedeyh'den bir yaş büyük manda yavrusu** (Erzurum) (EİA / 141).

Söz başı h- Söz içi -t-'li şekiller

Hotik: DS'de: 1. **Eşek yavrusu** (Tutmaç -Sivas) (DS VII / 2419).

Hotiyh: DS'de: 1. **Eşek yavrusu-sıpa** (İrişli, Bayburt *Sarıkamış -Kars, Erzurum) (DS VII / 2419).

Hotuk: DS'de: 1. **Eşek yavrusu** (Mardar *Bafra -Samsun) (DS VII / 2420).

Söz başı h- Söz içi -d- 'li şekiller

Hoduk: DS'de: 1. **Sıpa** (Amasya) 2. **Tavşan yavrusu** (Karahalık *Havza -Samsun) 3. **Deve yavrusu** (Köşektaş *Avanos -Nevşehir) 4. **Manda yavrusu** (Köşektaş *Avanos)

-Nevşehir) 5. **Kedi yavrusu** (Dere *Havza -Samsun) 6. **Domuz yavrusu** (Ordu) (DS VII / 2392).

Söz başı h- Söz içi -r-'li şekiller

Horçuk: DS'de: 1. **Kedi yavrusu** (Samsun) (DS VII / 2392).

Hortik: DS'de: 1. **Eşek, katır, domuz, deve gibi hayvanların yavrusu** (Uzunmusa -Ordu, *Tirebolu -Giresun ve köyleri) (DS VII / 2413).

Söz başı k- Söz içi -t'li şekiller

Kota: DS'de 1. **Manda yavrusu, malak** (Hamidiye *Bolvadin, Kızılköy *Edremit, Salur *Bandırma, Yeniköy -Balıkesir, Çıplak, Güleç *Biga, Kılıç -Çanakkale, Çamlıca, Dağkadi *Karacabey, *İnegöl -Bursa, Kızılcaören -Kütahya, Çukurhisar *Söğüt, Pazarcık *Bozüyük -Bilecik, Akmeşe *İzmit, *Gölcük -Kocaeli, -Sakarya, -Samsun, Kavaklı, Hasırcıarnavut *Meriç -Edirne, *Vize, *Lüleburgaz, Çavuşköy *Babaeski -Kırklareli, Edirköy, Saray, Karaca kılavuz Bulgaristan göçmenleri -Tekirdağ) (DS VIII / 2935).

Kotala: DS'de: 1. **Manda yavrusu, malak** (Ulupınar -Çanakkale) (DS VIII / 2935).

Kotalı: DS'de: 1. **Manda yavrusu, malak** (Yeniköy -Balıkesir) (DS VIII / 2935).

Kotik: DS'de: 1. **Eşek yavrusu, sıpa** (Tevfikiye *Gemlik -Bursa) 2. **Manda yavrusu, malak** (DS VIII / 2935).

Kutik: DS'de: 1. **Köpek yavrusu** (İphan *Yusufeli -Artvin, -Bitlis, Beyelması *Ağın -Elâzığ) (DS VIII / 3018). (DS XII / 4574).

Kutuk: DS'de: 1. **Köpek yavrusu** (-Erzurum.; *Erciş -Van) 2. **Eşek yavrusu, sıpa** (Yaya *Biga -Çanakkale) (DS VIII / 3018).

Kütüyh: DS'de: 1. **Köpek yavrusu** (*İğdir -Kars) (DS XII / 4574).

Söz başı k- Söz içi -d-'li şekiller

Kadak: DS'de: 1. **Eşek yavrusu, sıpa** (Gökmaslı *Şile -İstanbul) 2. **Yavru katır** (-Çankırı) 3. **Manda yavrusu, malak** (*Kelkit -Gümüşhane, Haşhaşı -Erzincan) (DS VIII / 2896, 2935).

Kedek: DS'de: 1. **Manda yavrusu, malak** (*Artova -Tokat, -Erzincan) (DS VIII / 2935).

Kıd: DS'de: 1. **Köpek yavrusu** (Bahçeli *Ürgüp -Nevşehir) (DS VIII / 2786).

Kıdik: DS'de: 1. **Keçi yavrusu, oğlak** (Amasya, Trabzon, Köse *Kelkit, Uluşiran *Şiran -Gümüşhane, Bağlıca *Ardanuç, Çayağzı, Yavuz *Şavşat -Artvin, Kars, Yoncalı -Erzurum, *Doğubeyazıt -Ağrı, Bitlis, *Ağın -Elâzığ, *Arapkir -Malatya, Sivas, *Pınarbaşı, Muncusun -Kayseri) (DS VIII / 2786).

Kidik: DS'de: 1. **Keçi yavrusu** (Beyelması *Ağın Elâzığ) (DS VIII / 2786).

Kodak: DS'de: 1. **Eşek yavrusu, sıpa** (Mahmudiye *Ezine -Çanakkale, *Kandıra -Kocaeli, Elemen -Bolu, Tersiyeye -Sakarya, Erenköy -İstanbul, Kabaoğlu, Gocaköy, Kilimli, Karamusa, Cumayanı -Zonguldak, -Kastamonu, -Sinop, -Samsun, -Tokat, -Trabzon, *Ahlat -Bitlis, *Haymana -Ankara) 2. **Yavru katır** (*Eyüp -İstanbul, *Tosya -Kastamonu, -Çankırı, *İskilip -Çorum, gürcü, Pazar *Kızılcacahamam -Ankara) 3. **Ayı yavrusu** (-Balıkesir, -İstanbul) 4. **Manda yavrusu, malak** (*Kelkit -Gümüşhane, Haşhaşı -Erzincan) 5. **Eşek yavrusu, sıpa** (Bulgaristan Türkleri Kocaeli, Çorum, Van, Kerkük) (DS XII / 4562) (DS VIII / 2935) (DS VIII / 2896).

Kodik: DS'de: 1. **Eşek yavrusu, sıpa** (Alibeyli -Manisa, Bursa, Pazarcık *Bozüyük -Bilecik, *Gölcük -Kocaeli, Bulgaristan göçmenleri *Eyüp -İstanbul, *Lüleburgaz -Kırklareli, Velimeşe *Çorlu -Tekirdağ) 2. **Kedi, köpek gibi hayvanların yavrusu** (Fili *Biga -Çanakkale) (DS VIII / 2896,2898).

Koduk : DS'de :1. **Eşek yavrusu, sıpa** (Dedeköyü *Çal -Denizli, *Mudanya -Bursa, Celepköy *Çatalca -İstanbul, Ağlı *Küre -Kastamonu, Amasya ve köyleri, *Tutak, *Doğubeyazıt -Ağrı, *Erciş -Van, *Ahlat -Bitlis, Ankara, Eğmir *Elmalı, Andifli *Kaş -Antalya, Edirne, Çavuşköy *Babaeski, -Kırklareli, *Çorlu -Tekirdağ, *Kula Manisa) 2. **Yavru katır** (*Eğridir -Isparta, Virancık *Emet -Kütahya, Güzelsu *Akseki, Yenidamlar, Demirtaş, *Alanya -Antalya) 3. Yeni doğmuş inek yavrusu, buzağı(*Kaş -Antalya), 4. **Deve yavrusu**(Kinederiç -Elâzığ), 5. **Köpek yavrusu** (Diyarbakır) 6. **Eşek yavrusu, sıpa** (*Kula Manisa) (DS XII / 4562) (DS VIII / 2896,2898) .

Söz başı k- Söz-içi -r-'li şekiller

Karik: DS'de: 1. **Keçi yavrusu** (-Bolu, Balçık *Pütürge -Malatya) (DS VIII / 2661).

Karik: DS'de: 1. **Keçi yavrusu, oğlak** (*Burhaniye -Balıkesir, Malatya) (DS VIII / 2664).

Söz başı k- Söz içi -ç-'li şekiller

Köçek: DS'de: 1. **Köpek yavrusu** (-Çankırı, -Samsun) 2. **Deve yavrusu** (Yapıldak *Lâpseki, Tavaklı *Ezine, *Gelibolu -Çanakkale, Çamlıca *Karacabey -Bursa, *Marmaris, *Fethiye ve çevresi -Muğla, -Edirne) (DS VIII / 2947) (DS VIII / 2979).

Küçük: DS'de: 1. **Köpek yavrusu** (Peşman *Daday -Kastamonu, Başhöyük *Kadınhanı -Konya) (DS VIII / 2989).

Söz başı m- Söz içi -t-'li şekiller

Mota: DS'de: 1. **Domuz yavrusu** (Karaboca *Biga -Çanakkale) (DS IX / 3211).

Motak: DS'de: 1. **Domuz yavrusu** (*Fethiye -Muğla) 2. **Ayı yavrusu** (*Gölpazarı -Bilecik) 3. **Manda yavrusu** (Kulfal *Ezine -Çanakkale) (DS IX / 3211).

Motuk: DS'de:1. **Domuz yavrusu** (İvrindi -Balıkesir) (DS IX / 3211).

Söz başı m- Söz içi -d-'li şekiller

Medek: DS'de: 1. **Manda yavrusu, malak** (*Mecitözü -Çorum, -Trabzon, -Erzurum ve çevresi, -Erzincan, -Van, Kuşu *Hekimhan -Malatya, Karahisar -Kayseri, Kars ve köyleri) 2. **Buzağı** (-Samsun) (DS IX / 3148) (DS XII / 4589).

Muduk: DS'de: 1. **Sıpa, yavru katır** (Kerkük) (DS IX / 3215).

Söz başı m- Söz içi -r-'li şekiller

Mırık: DS'de: 1. **Büyümemiş kuzu, keçi** (Çandır -Giresun) 2. **Manda yavrusu**(-Bolu), 3. **Sıpa** (Çığırtı *Dinar -Afyon), 4. **Tavşan yavrusu** (inhisar *Söğüt -Bilecik) (DS IX / 3186).

Söz başı m- Söz içi -l-'li şekiller

Malah: DS'de: 1. **Manda yavrusu** (Başpınar *Tefenni -Burdur, Çıtak *Çivril Denizli, Kars ve ilçeleri, Yozgat, *Gülнар İçel) (DS IX / 3108).

Malak: DS'de: 1. **Buzağı** (*Susurluk -Balıkesir, -Samsun), 2. **Manda yavrusu** (*Dinar -Afyon, *Gelendost, Kumdanlı *Yalvaç, Nudra *Şarkıkaraağaç, Büyükkabaca *Senirkent, *Eğridir köyleri -Isparta, Kurna -Burdur, *Çal, Köke *Acıpayam, Çöplü *Çivril -Denizli, Dalıca *Nazilli -Aydın, *Bergama -İzmir, *Alaşehir, Bakırköy *Kırkağaç -Manisa, *Tosya, Yeniköy -Balıkesir, Fili, Kaldırımbaş *Biga, *Ayvalık -

Çanakkale, *Mudanya, *Mustafa Kemal Paşa, -Bursa, Hisarcık, Yenice *Emet -
Kütahya, *Pazarcık -Bilecik, Bozan, *Sivrihisar -Eskişehir, Taşköprü, Demirciler
*Gebze, *Kandıra -Kocaeli, *Gerde, *Düzce, Karacaagaç -Bolu, *Akyazı -Sakarya,
*Çatalca köyleri -İstanbul, Yakademirciler, *Cumayanı, Sandallar *Devrek -Zonguldak,
Peşman *Daday, Aşağıkayı *Tosya, Karabüzey *Araç -Kastamonu, *Kuşunlu -Çankırı,
-Sinop, *Vezirköprü -Samsun, Kuz *Akkuş -Ordu, *Şebinkarahisar -Giresun, -Erzurum,
*Kilis -Gaziantep, Ağrakos *Suşehri -Sivas, Kuruçay *Çubuk, Sofular *Balâ, Çanılı
*Ayaş -Ankara, Zencidere -Kayseri, -Niğde, *Karaisalı, Mansurlu, Çakaldere *Ceyhan
-Adana, Civanyaylağı *Mersin -İçel, -Antalya, *Ula -Muğla, *Lüleburgaz -Kırklareli,
Sazak *Yeşilova Burdur, Edirne) 3. **Tavşan yavrusu** (*Tarsus -İçel) 4. **Ayı yavrusu** (-
Kastamonu, Bozhüyük Göksun -Maraş, *Antakya -Hatay, Doğanbeyli *Kadirli -Adana)
5. **Domuz yavrusu** (*Göksun, -Maraş, Akait *Akşehir -Konya, -Muğla) (DS IX / 3108)
(DS X / 3849).

Söz başı m- Söz içi -z-'li şekiller

Mızık: DS'de: 1. Arıların en son olan cansız yavruları (Bayat, Aziziye -Afyon)
(DS IX / 3195).

Mozik: DS'de: 1. Bir buçuk yaşında dana (-Kars, *Refahiye -Erzincan) (DS XII /
4599)

Mozuk: DS'de: 1. Bir, bir buçuk yaşında dana (Uluşiran *Şiran -Gümüşhane) (DS
XII / 4599) (DS IX / 3213).

Söz başı m- Söz içi -c/-ç-'li şekiller

Maçuk: DS'de: 1. Domuz yavrusu (Dede *Çal -Denizli) (DS IX / 3100).

Mocuk: DS'de: 1. Deve yavrusu (Karacaahmet, Beylerli -Denizli, İnköy *Alayunt -
Kütahya, -Çankırı) 2. Domuz yavrusu (Tavaklı, Geyikli *Ezine -Çanakkale), 3. Deve
yavrusu (Gölkonak *Şarkikaraağaç -Isparta, -Çorum) (DS IX / 3206) (DS XII / 4597).

Söz başı f- Söz içi -t-'li şekiller

Fitik: DS'de: 1. Domuz yavrusu (-Kastamonu) (DS V / 1874).

Fotik: DS'de: 1. Domuz yavrusu (Karkıncık *Artova -Tokat) (DS V / 1878).

Fotuk: DS'de: 1. Ayı, domuz vb. hayvanların yavruları (*Zile, *Reşadiye -Tokat,
-Ordu) (DS V / 1878).

Söz başı f- Söz içi -d-'li şekiller

Fidi: DS'de: 1. Kaz yavrusu (-Balıkesir) 2. Hindi yavrusu (*Araç -Kastamonu)
(DS V / 1863).

Fidik: DS'de: 1. Kaz yavrusu (-Zonguldak) (DS V / 1863).

Fudak: DS'de: 1. Sıpa (Başviran *Eğridir -Isparta, -Kastamonu) (DS V / 1879).

Söz başı f- Söz içi -r-'li şekiller

Fariç: DS'de: 1. Keklik yavrusu (*Antakya -Hatay, -Kırşehir, -Kayseri ve köyleri,
*Ürgüp -Nevşehir, *Bor -Niğde, Salur -Konya, Ömerhacılı *Kaman -Kırşehir) (DS V /
1835).

Feriç: DS'de: 1. Keklik yavrusu (-Kırşehir, Salkuma -Kayseri) (DS V / 1845).

Ferik: DS'de: 1. Kümes hayvanlarının civcivlikten çıkmış yavruları, piliç
(*Eğridir ve köyleri, Aşağıdinek -Isparta, Kocaberges, Erdek *Bandırma -Balıkesir,
*Gelibolu, *Bayramiç -Çanakkale, *Sivrihisar ve köyleri, Sarıkavak, Tokat -Eskişehir,

*Kandıra -Kocaeli, -Bolu, *Akyazı ve çevresi -Sakarya, Aliköy *Çaycuma, *Devrek, Yakademirciler -Zonguldak, Karabüzey *Araç, *Küre, *Daday ve köyleri -Kastamonu, -Çankırı, *Kargı, *İskilip, *Osmancık -Çorum, *Boyabat, *Gerze -Sinop, -Samsun, *Merzifon ve köyleri, -Amasya, *Zile -Tokat, Danışman *Fatsa, *Gölköy, *Ünye -Ordu, -Trabzon ve köyleri, Uluşiran *Şiran, -Gümüşhane, -Rize, *Şavşat, *Ardanuç, Öğdem -Artvin, -Kars, -Erzurum, *Refahiye ve çevresi, -Erzincan, *Doğubeyazıt -Ağrı, *Erciş, -Van, -Diyarbakır, *Nazimiye -Tunceli, *Ağın -Elâzığ, Aşudu *Darende, *Pütürge -Malatya, -Urfa, -Gaziantep, *Afşin, -Maraş, Reyhanlı ve Amik ovası Türkmenleri *Reyhanlı -Hatay, -Sivas ilçe ve köyleri, *Sorgun -Yozgat, Çayırılı *Haymana, Camili *Ayaş, *Balâ, -Ankara, *Mucur -Kırşehir, *Develi, *Pınarbaşı, Salkuma -Kayseri, -Nevşehir, *Bor -Niğde, *Karaman, *Ermenek, *Ilgın, -Konya, *Bahçe -Adana, *Mersin ve köyleri, *Mut -İçel, *Anamur, *Serik -Antalya, Kerkük) (DS V / 1846).

Ferük: DS'de 1. **Dişi hindi** (Burunkaya -Zonguldak) (DS V / 1846).

Firig: DS'de: 1. **Kümes hayvanlarının civcivlikten çıkmış yavruları, piliç** (Hasanoğlan -Ankara) (DS V / 1846).

Firik: DS'de: 1. **Kümes hayvanlarının civcivlikten çıkmış yavruları, piliç.** (Hisarardı, Sücüllü *Yalvaç -Isparta, *Ulukışla -Niğde) 2. Daha ötmeye başlamamış horoz (-İshaklı -Afyon, *Gelendost -Isparta, *Kızılcahamam -Ankara, *Bozkır, Atlandı *Kadınhanı -Konya, Seydiler *Manavgat -Antalya) (DS V / 1846,1870).

Firrik: DS'de: 1. **Daha ötmeye başlamamış horoz.** (Büyükkabaca *Senirkent -Isparta) (DS V / 1870).

Söz başı f- Söz içi -l'li şekiller

Falak: DS'de: 1. **Ayı yavrusu** (Yılanlı, Cebel *Eğridir -Isparta) (DS V / 1832).

Filik: DS'de: 1. **Tiftik keçisinin yavrusu.** (Hocalar *Sandıklı -Afyon) 2. **Keçi yavrusu.** (Boyabat -Sinop) 3. **Bir yıllık kaz, ördek ya da tavuk.** (-Samsun) 4. **Piliç.** (-Kastamonu) 5. **Keklik yavrusu.** (*İncesu -Kayseri) (DS V / 1865).

Söz başı c- Söz içi -r- 'li şekiller

Cerik: DS'de: 1. **Henüz yumurtadan çıkmış civciv** (*Milas -Muğla) (DS III / 886).

Söz başı c- Söz içi -l- 'li şekiller

Celik: DS'de: 1. **Yavru** (*Pütürge -Malatya) (DS III / 873).

Cili: DS'de: 1. **Yeni doğmuş keçi yavrusu** (*Alanya -Antalya) (DS III / 966).

Culle: DS'de: 1. **Kümes hayvanlarının yavrusu, civciv** (-İçel) (DS III / 1022).

Cülle: DS'de: 1. **Kümes hayvanlarının yavrusu, civciv** (Çepni *Gemerek -Sivas, *Ermenek -Konya, *Gülнар, *Mut ve köyleri -İçel) 2. **Küçük kefal balığı** (-Giresun) (DS III / 1022).

Cülü: DS'de: 1. **Kümes hayvanlarının yavrusu, civciv** (-İstanbul, *İskilip -Çorum, Çamlıbel *Artova -Tokat) 2. **Küçük cins köpek** (Işıklar -Afyon) (DS III / 1022).

Cülük: DS'de: 1. **Kümes hayvanları yavrusu, civciv** (*Eşme ve köyleri -Uşak, *İskilip -Çorum, Bahçeli *Bor -Niğde, *Ereğli, *Sultaniye -Konya, *Misis, Oymaklı -Adana, *Tarsus, *Mersin, -İçel) 2. **Küçük, körpe** (-Erzurum, *Mucur -Kırşehir, *Avanos -Nevşehir, *Bor -Niğde) (DS III / 1022) (DS XII / 4474).

Cüllük: DS'de: 1. **4-5 aylık piliç** (Patlangıç, *Fethiye -Muğla) (DS XII / 4474).

Söz başı c- Söz içi -c- 'li şekiller

Cucuk: DS'de: 1. **Kümes hayvanlarının yavrusu, civciv** (Pulluca *Demirci - Manisa, İsmetiye -Bursa, -İstanbul, -Çorum, Anaraş *Sürmene -Trabzon, Küçükçayır, Karasu -Rize, *Şavşat ve köyleri -Artvin, -Erzincan, *Keskin -Ankara) (DS III / 1022).

Cücek: DS'de: 1. **Hayvan yavrusu** (Kadıçiftliği -İstanbul), 2. **Kümes hayvanlarının yavrusu, civciv** (-İstanbul, Başhöyük *Kadınhanı -Konya) (DS III / 1022).

Cücen: DS'de: 1. **Tavşan yavrusu** (*Ermenek -Konya) 2. **Kümes hayvanlarının yavrusu, civciv** (Kaleyaka *Perşembe -Ordu, Şekli, Piraziz -Giresun) (DS III / 1022). (DS III / 1021).

Cücü: DS'de: 1. **Kümes hayvanlarının yavrusu, civciv** (Darıcıköy *Düzce -Bolu, Ortaköy -İstanbul, -Yozgat) (DS III / 1022).

Cücük: DS'de: 1.**Kümes hayvanlarının yavrusu, civciv** (Körküler *Yalvaç - Isparta, -Balıkesir, Bayazıt -İstanbul, *İskilip, Masaraf -Çorum, -Sinop, -Samsun, *Merzifon -Amasya, *Zile, Bizeri -Tokat, Danışman *Fatsa -Ordu, *Şebinkarahisar, *Tirebolu -Giresun, -Trabzon, Havsu *Kelkit -Gümüşhane, -Rize, *Yusufeli, Yavuz *Şavşat -Artvin, *Kağızman -Kars, -Erzurum, Fartuş, Cenciğe *Refahiye, Sasunga *Çayırılı -Erzincan, Aşudu *Darende -Malatya, *Siverek -Urfa, *Kilis -Gaziantep, Hartlap -Maraş, Hisarcık *Yayladağı, *Antakya -Hatay, Karaözü, *Gemerek, İslim *Yıldızeli, *Koyul hisar, *Gürün ve köyleri -Sivas, *Sorgun -Yozgat, Karanidere *Şereflikoçhisar -Ankara, -Kırşehir, -Kayseri, -Konya, *Osmaniye -Adana) 2. **Kuş yavrusu** (-İstanbul, -Tokat, Uluşiran *Şiran -Gümüşhane, -Malatya, *Kilis -Gaziantep, Taşoluk *Göksun, *Afşin -Maraş, -Sivas, -Yozgat, Çayırılı *Haymana -Ankara, -Kayseri, -Kırşehir, Genezin *Avanos -Nevşehir, -Adana, *Mersin -İçel) 3. **Serçe** (Telin *Gürün -Sivas) 4. **Küçük, körpe** (*Afşin, *Elbistan -Maraş, *Bor -Niğde) 5. **Yılan yavrusu, Kümes hayvanlarının yavrusu, bir şeyin küçüğü** (Malatya) (DS III / 1022,1023) (DS XII / 4474).

Söz başı c- Söz içi -b-'li şekiller

Cıbık: DS'de: 1. **Kümes hayvanlarının yavrusu, civciv** (Bereketli *Tavas -Denizli, *Düğrek -Muğla) (DS III / 1022).

Cibi: DS'de: 1. **Kümes hayvanlarının yavrusu, civciv** (-Isparta, Ambarcık *Göhlhisar, Yayla *Tefenni, *Bucak -Burdur, Oğuz *Alâeddin, Darıveren *Acıpayam -Denizli, Hacavera *Maçka -Trabzon, Yelten *Çekerek -Yozgat, *Finike, *Serik, *Akseki, *Kaş -Antalya, Datça, Gülağzı, *Ula -Muğla) 2. **Oğlak** (Hacıkebir *Emet -Kütahya) (DS III / 1022).

Cibik: DS'de: 1. **Kümes hayvanlarının yavrusu, civciv** (Gölcük, -Muğla) (DS III / 1022).

Cibu: DS'de: 1. **Kümes hayvanlarının yavrusu, civciv** (Kaptanpaşa *Çayeli -Rize) (DS III / 1022).

Söz başı c- Söz içi -k/-g-'li şekiller

Cuku: DS'de: 1. **Kümes hayvanlarının yavrusu, civciv** (Arıcaklar *Gölpazarı -Bilecik) (DS III / 1022).

Cuga: DS'de: 1. **Kümes hayvanlarının yavrusu, civciv** (-Konya) (DS III / 1022).

Cungu: DS'de: 1. **Kümes hayvanlarının yavrusu, civciv** (Dümrek, Tavaklı, Geyikli *Ezine -Çanakkale) (DS III / 1022).

Söz başı v- Söz içi -d-'li şekiller

Vidi: DS'de: 1. **Hindi yavrusu** (Bozan -Eskişehir, *Şabanözü -Çankırı, Ağılık *Çubuk, Gölköy *Kalecik -Ankara) 2. **Kaz yavrusu** (-Eskişehir, Ağılak *Çubuk – Ankara) 3. **Ördek yavrusu** (Kalecik –Ankara, -Edirne) (DS XI / 4104).

Vidik: DS'de: 1. **Kaz yavrusu** (Çeltikçi *Yenişehir -Bursa, Türkbeyli *Mengen, İğneciler *Mudurnu -Bolu, *Safranbolu -Zonguldak, Kadasta *Araç -Kastamonu) 2. **Köpek yavrusu** (Maruf *Kuşunlu –Çankırı, Diphoca *Merzifon –Amasya, Kurusaray *Boyabat köyleri –Sinop) 3. **Küçük, küçücük** (*Zile ve köyleri Tokat) (DS XI / 4104,4232).

Söz başı v- Söz içi -r-'li şekiller

Varik: DS'de: 1. **Piliç** (-Bitlis) (DS XI / 4091).

Verik: DS'de:1. **Bir yıllık piliç** (*Ahlat –Bitlis) (DS XI / 4096).

Vırık: DS'de: 1. **Ördek yavrusu** (*Çeltikçi *Yenişehir –Bursa) (DS XI / 4101).

Vırrık: DS'de: 1. **Ördek yavrusu** (*Bor -Niğde) 2. **Köpek yavrusu** (-Bolu) (DS XI / 4101).

Söz başı v- Söz içi -l-'li şekiller

Yelek: DS'de:1. **Bir yaşında tay** 2. **Bir yaşında deve** (Sokular -Ankara, Hortu *Ereğli -Konya, Kırıklı *Karaisalı -Adana) 3. **Bir yaşında iğdiş edilmiş teke** (Kaş, -Antalya) 4. **İki yaşında keçi** (Antalya) 5. **Bir yaşında dana** (Aydın, Muğla) (DS XI / 4232).

Yülek: DS'de:1. **Birle iki yaş arasındaki at** (Vezirköprü -Samsun) (DS XI / 4329).

Söz başı *p- Söz içi -t-	Söz başı *p- Söz içi -d-	Söz başı *p- Söz içi -r-	Söz başı *p- Söz içi -l-	Söz başı *p- Söz içi -z-	Söz başı *p- Söz içi - c-/-ç-
Pat	Paduk	Perik	Palah	Poza	Piçik/Picik
Patah	Puduk	Pirik	Palak		Poçuk
Patlak	Poduk	Portanak	Palaz		Puci
Petek	Poduh	Portlak	Piliç		
Petik	Podi		Pilika		
Pıtık	Pıdık		Pillak		
Pot			Pillik		
Pota			Pilo		
Potak			Puli		
Potar					
Potik					
Potok					
Potuk					
Potlak					
Pötik					
Putuh					
Putuk					

Tablo 2. Söz başında *p- sesi bulunan ve söz içinde farklı seslere gelişen örnekler.

Söz başı b- Söz içi -t-	Söz başı b- Söz içi -d-	Söz başı b- Söz içi -r-	Söz başı b- Söz içi -l-	Söz başı b- Söz içi -z-	Söz başı b- Söz içi -c-/-ç-	Söz başı b- söz içi -b-
Batalak	Badak	Bortlak	Bala	Bazak	Beçik	Babiş
Bot	Badı	Borum	Balaca	Boza	Bııcı	Biba
Bota	Badı		Balah	Bozak	Bıcık	Bibi
Botak	Badık		Balak		Bıcık	
Botlak	Baduk		Balık		Bici	
Botuk	Bedek		Bılıç		Bicik	
	Bıdan		Biliç		Biçik	
	Bıdı		Bılık		Biçoğ	
	Bıddı		Bilik		Bocuk	
	Bıdık		Biliş		Bücü	
	Bidi		Bulla		Büçik	
	Bidik		Bülüş/ç			
	Bodak					
	Bodan					
	Bodanak					
	Bodi					
	Bodik					
	Bodu					
	Boduç					
	Boduh					
	Boduk					
	Bödü					
	Bödük					
	Budik					
	Buduk					

Tablo 3. Söz başında /b-/ sesi bulunan ve söz içinde farklı seslere gelişen örnekler.

Söz başı g- Söz içi -d-	Söz başı g- Söz içi -r-	Söz başı g- Söz içi -l-	Söz başı g- Söz içi -c-
Gadak	Garik	Galik	Gıcık
Gado	Gurik	Gülük	Gicik
Gedek	Gürü	Goluk	Gociyh
Gedeyh		Gölük	
Gıdı		Gılık	
Gıdık			
Gıdik			

Gıdiyh			
Gidek			
Gidi			
Gidik			

Tablo 4. Söz başında /g-/ sesi bulunan ve söz içinde farklı seslere gelişen örnekler.

Söz başı h- Söz içi -t-	Söz başı h- Söz içi -d-	Söz başı h- Söz içi -r-
Hotik	Hoduk	Horçuk
Hotiyh		Hortik
Hotuk		

Tablo 5. Söz başında /h-/ sesi bulunan ve söz içinde farklı seslere gelişen örnekler.

Söz başı m- Söz içi -t-	Söz başı m- Söz içi -d-	Söz başı m- Söz içi -r-	Söz başı m- Söz içi -l-	Söz başı m- Söz içi -z-	Söz başı m- Söz içi -ç-
Mota	Medek	Mırık	Malah	Mızık	Maçuk
Motak	Muduk		Malak	Mozik	Moçuk
Motuk				Mozuk	

Tablo 6. Söz başında /m-/ sesi bulunan ve söz içinde farklı seslere gelişen örnekler.

Söz başı k- Söz içi -t-	Söz başı k- Söz içi -d-	Söz başı k- Söz içi -r-	Söz başı k- Söz içi -ç-
Kota	Kadak	Karık	Köçek
Kotala	Kedek	Karik	Küçük
Kotalı	Kıdı		
Kotik	Kıdık		
Kutik	Kidik		
Kutuk	Kadak		
Kutüyh	Kodik		
	Koduk		

Tablo 7. Söz başında /k-/ sesi bulunan ve söz içinde farklı seslere gelişen örnekler.

Söz başı f- Söz içi -t-	Söz başı f- Söz içi -d-	Söz başı f- Söz içi -r-	Söz başı f- Söz içi -l-
Fitik	Fidi	Farıç	Falak
Fotik	Fidik	Feriç	Filik
Fotuk	Fudak	Ferik	
		Ferük	
		Firig	
		Firik	
		Firrik	

Tablo 8. Söz başında /f-/ sesi bulunan ve söz içinde farklı seslere gelişen örnekler.

Söz başı c- Söz içi -r-	Söz başı c- Söz içi -l-	Söz başı c- Söz içi -c-	Söz başı c- Söz içi -b-	Söz başı c- Söz içi -k/-g-
Cerik	Celik	Cucuk	Cıbık	Cuku
	Cili	Cücek	Cibi	Cuga
	Culle	Cücen	Cıbık	Cungu
	Cülle	Cücü	Cibu	
	Cülü	Cücük		
	Cülük			
	Cüllük			

Tablo 9. Söz başında /c-/ sesi bulunan ve söz içinde farklı seslere gelişen örnekler.

Söz başı v- söz içi -d-'li şekiller	Söz başı v- söz içi -r-
Vidi	Varık
Vidik	Verik
	Vırık
	Vırrık

Tablo 10. Söz başında /v-/ sesi bulunan ve söz içinde farklı seslere gelişen örnekler.

Söz başı -y- söz içi -l- 'li şekiller
Yelek
Yülek

Tablo 11. Söz başında /y-/ sesi bulunan ve söz içinde farklı seslere gelişen örnekler.

Sonuç

1. Ana Altayca *p- sesinin gelişimi için Anadolu ağızlarından toplanan örnekler, belirlenen ses değişimleri çerçevesinde incelenmiştir. *p- sesinin gelişimi için dört farklı dallanma olduğu görülmüştür. Bunlar:

1. *p->f->h->k->g
2. *p->f->h->y->c-
3. *p->b->m
4. *p-> b-> v- gelişimleridir.

2. Yavru adları ile küçüklük kavramını karşılayan adlar arasında doğrudan bir ilişki bulunmaktadır. Bu adlar bir bitki adı veya bir nesne adı olabilmektedir. Örneğin “gıdı” sözcüğü hem yavru adı hem de küçük çömlek anlamına gelmektedir, yine “gıdık” sözcüğü hem yavru adı hem de çok küçük sepet anlamlarına gelmektedir. Örnekler çoğaltılabilmekle birlikte burada yalnızca aralarındaki ilişkiyi göstermek açısından iki örnek verilmiştir.

3. Yukarıdaki örneklerden hareketle söz başı *p- sesi ile başlayan 40 yavru adı tespit edilmiştir. Bu yavru adlarından söz başında *p- sesini, söz içinde -t- sesini bulunduran 17 örnek, söz içi -d- sesini bulunduran 6 örnek tespit edilmiştir. Söz başı *p- sesi ile başlayan söz içinde -c-/ç- seslerinden birini bulunduran 3 örnek, söz içinde -l- sesini

bulunduran 9 örnek, söz içinde -z- sesini bulunduran 1 örnek, Söz başı *p- söz içi -r- sesini bulunduran 4 örnek tespit edilmiştir. Söz başı b- sesi ile başlayan 62 örnek tespit edilmiştir. Söz başında b- söz içinde -b- sesi bulunduran 3 örnek, -c-/-ç- sesi bulunduran 11 örnek, -d- sesi bulunduran 25 örnek, -l- sesi bulunduran 12 örnek, -t- sesi bulunduran 6 örnek, -z- sesi bulunduran 3 örnek ve -r- sesi bulunduran 2 örnek bulunmuştur. Söz başı g- sesi ile başlayan 22 örnek tespit edilmiştir. Söz başında g- sesi bulunduran ancak söz içinde -d- sesi olan 11 örnek, -c- sesi bulunduran 3 örnek, -l- sesi bulunduran 5 örnek ve -r- sesi bulunduran 3 örnek tespit edilmiştir. Söz başı h- sesi ile başlayan 6 örnek tespit edilmiştir. Buna söz içinde -d- bulunduran 1 örnek, -r- bulunduran 2 örnek ve -t- bulunduran 3 örnek eklenmiştir. Söz başı k- sesi ile başlayan 19 örnek tespit edilmiştir. Buna göre söz içinde -d- bulunduran 8 örnek, -ç- sesi bulunduran 2 örnek, -t- sesi bulunduran 7 örnek ve -r- sesi bulunduran 2 örnek tespit edilmiştir. Söz başı m- sesi ile başlayan 13 örnek tespit edilmiştir. Buna göre söz içi -ç- bulunduran 2 örnek, söz içi -d- bulunduran 2 örnek, söz içinde -l- bulunduran 2 örnek, söz içi -r- bulunduran 1 örnek, söz için -t- bulunduran 3 örnek, söz içi -z- bulunduran 3 örnek tespit edilmiştir. Söz başı f- sesi ile başlayan 15 örnek tespit edilmiştir. Buna göre söz içi -d- sesi bulunduran 3 örnek, -l- sesi bulunduran 2 örnek, -r- sesi bulunduran 7 örnek ve -t- sesi bulunduran 3 örnek tespit edilmiştir. Söz başı c- sesi ile başlayan 20 örnek tespit edilmiştir. Buna göre söz içi -b- sesi bulunduran 4 örnek, -c- sesi bulunduran 5 örnek, -l- sesi bulunduran 7 örnek ve -r- sesi bulunduran 1, -k-/-g- bulunduran 3 örnek tespit edilmiştir. Söz başı v- sesi ile başlayan 6 örnek tespit edilmiştir. Buna göre söz içinde -d- sesini bulunduran 2 örnek ve -r- sesini bulunduran 4 örnek tespit edilmiştir. Söz başında y- sesini bulunduran iki sözcük, söz içinde -l- sesini taşımaktadır. Tüm örnekler ele alındığında evrensel ses yasaları gereği değişime uğrayan sözcükler 205 adet olarak tespit edilmiştir.

4. Çalışmada tespit edilen bir diğer durum Anadolu ağızlarında karşımıza sayıca çok fazla yerde çıkan söz içinde r-l değişimi gösteren örneklerdir. Tablodan hareketle filik>firik, pirik>piliç, cerik>cülük örneklerinde bu değişime rastlanmıştır.

5. Sözcükler arasında görülen bir diğer durum ise tabloda yalnızca tek şekilde yazılan örneklerin aynı şekillerde ancak farklı yavru adları anlamında ağızlarda kullanılmasıdır. Örneğin; “filik” sözcüğünün hem tiftik keçisi yavrusu hem keklik yavrusu hem küçük kaz hem küçük tavuk hem de piliç anlamında kullanılması gibi. Sesler arasındaki değişim hayvanın cinsini de değiştirebilmektedir. Bu sebeple tek bir ünsüz ya da ünlü değişmiş olsa bile ayrı ayrı hangi bölgede tercih edildiği yazılmıştır.

Kısaltmalar

AfgBal.: (Balochi spoken in Afghanistan)

Bal.: Beluçça(Balochi)

DS.: Derleme Sözlüğü

Hak.: Hakasça(Khakas)

Hal.: Halaçça (Khalaj)

Kurd.: Kürtçe

Lat.: Latince

Ma.: Mançuca(Manchu)

Mk.: Modern Korece (Modern Korean)

Mo.: Klasik Moğolca (Classical Mongolian)

Neg.: Negidalca(Negidal)

OMo.: Orta Moğolca (Middle Mongolian)

Orç.: Oroçça (Oroch)

Prs.: Farsça (Persian)

Sol.: Solonca (Solon)

TS.: Türkçe Sözlük

Udh.: Udehece (Udehe)

Kaynakça

- Aalto, P. (1955). On the Altaic initial *p-. (E. Yılmaz, Çev.). *Central Asiatic Journal CAJ*, I, 9-16.
- Barbera, G. (2022). Child, chicken, and sparrow: A lexicological essay in modern Iranian dialectology. *The Handbook of Persian Dialects and Dialectology*, 1-24.
- Choi, H.W. (2019). *Türkçe, Korece, Moğolca ve Mançu Tunguzcanın karşılaştırmalı ses ve biçim bilgisi*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Doerfer, G. (1995). Eski Türkçe ı~ y1- hakkında. *Türk Dilleri Araştırmaları* 5, 5-11.
- Ercilasun, A. B. ve Akkoyunlu Z. (2018). *Kaşgarlı Mahmud Divanü Lugati't Türk*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Eren, H. (1999). *Türk Dilinin etimolojik sözlüğü*. Ankara: Bizim Büro Basımevi.
- Gemalalmaz, E. (1995). *Erzurum ili ağızları* (III. cilt). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Gökçe, F. (2015). *Genetik dilbilime giriş Altay dilleri sorunu*. Ankara: Sonçağ Yayıncılık.
- Karahan, L. (2022). *Anadolu ağızlarının sınıflandırılması*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Korkmaz Z. (2007). Anadolu ve Rumeli ağızlarının dayandığı temeller. *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı- Belleten*, 87-110.
- Özönder B. S. (1989). Altaycada kelime başı /p/. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, C. 3, 1-40.
- Sağır, M. (1995). Anadolu ağızlarında ünlüler. *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı- Belleten*, 377-390.
- Starostin, S., Dybo, A. ve Mudrak, O. (2003). *Etymological dictionary of the Altaic languages I, II, III*. Leiden-Boston: Brill.
- Steingass, F. J. (1892). *A comprehensive Persian-English dictionary*. London: Routledge & Kegan Paul.
- Ramstedt, G.J. (1916). Ein anlautender stimmloser labial in der Mongolisch-Türkischen Ursprache, *JSFOu*.
- Rezaei, M. (2013). Avrasyatik dil teorisi bağlamında Türkçe ve Farsçanın konumu. *Türkbilig*, 25, 27-38.
- Tietze, A. (2002). *Tarihî ve etimolojik Türkiye Türkçesi lugatı*. Ankara: TÜBA.
- Tor, G. (2011). Anadolu ağızlarında yavru adları. 38. *ICANAS, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Yayınları. C.IV: 1749- 1829*.
- Tuna, O. N. (1992). Altay dilleri teorisi. *Türk Dünyası El Kitabı*, Ankara: TKAE Yay.

Tuncer G. (2011). *Türkiye Türkçesindeki Türkçe sözcüklerin köken bilgisi sözlüğü*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü I-XII, (1993) Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Korkmaz Z. (2017). *Türkiye Türkçesi grameri şekil bilgisi*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

[https://starlingdb.org/cgi-](https://starlingdb.org/cgi-bin/response.cgi?root=config&morpho=0&basename=%5Cdata%5Calt%5Calt&first=1&off=&text_proto=&method_proto=substring&ic_proto=on&text_meaning=&method_meaning=substring&ic_meaning=on&text_rusmean=&method_rusmean=substring&ic_rusmean=on&text_turc=&method_turc=substring&ic_turc=on&text_mong=&method_mong=substring&ic_mong=on&text_tung=&method_tung=substring&ic_tung=on&text_kor=&method_kor=substring&ic_kor=on&text_jap=&method_jap=substring&ic_jap=on&text_reference=&method_reference=substring&ic_reference=on&text_any=Lamb&method_any=substring&ic_any=on&sort=proto)

[bin/response.cgi?root=config&morpho=0&basename=%5Cdata%5Calt%5Calt&first=1&off=&text_proto=&method_proto=substring&ic_proto=on&text_meaning=&method_meaning=substring&ic_meaning=on&text_rusmean=&method_rusmean=substring&ic_rusmean=on&text_turc=&method_turc=substring&ic_turc=on&text_mong=&method_mong=substring&ic_mong=on&text_tung=&method_tung=substring&ic_tung=on&text_kor=&method_kor=substring&ic_kor=on&text_jap=&method_jap=substring&ic_jap=on&text_reference=&method_reference=substring&ic_reference=on&text_any=Lamb&method_any=substring&ic_any=on&sort=proto](https://starlingdb.org/cgi-bin/response.cgi?root=config&morpho=0&basename=%5Cdata%5Calt%5Calt&first=1&off=&text_proto=&method_proto=substring&ic_proto=on&text_meaning=&method_meaning=substring&ic_meaning=on&text_rusmean=&method_rusmean=substring&ic_rusmean=on&text_turc=&method_turc=substring&ic_turc=on&text_mong=&method_mong=substring&ic_mong=on&text_tung=&method_tung=substring&ic_tung=on&text_kor=&method_kor=substring&ic_kor=on&text_jap=&method_jap=substring&ic_jap=on&text_reference=&method_reference=substring&ic_reference=on&text_any=Lamb&method_any=substring&ic_any=on&sort=proto) Alıntılama Tarihi: (28.09.2023)

<https://sozluk.gov.tr/> Alıntılama Tarihi: (28.09.2023)